

Møte onsdag den 24. mai 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 84):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Det foreligger en rekke permisjonssøknader:

- fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Ingebjørg Amanda *Godskesen*, i dagene 29. og 30. mai for å delta i møte i Europarådets parlamentariske forsamling i Praha, samt i tiden fra og med 31. mai til og med 2. juni for å delta som valgobservatør for Europarådets parlamentariske forsamling før valget i Albania
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Sverre *Myrli* i dagene 29. og 30. mai for å delta i møte i NATOs parlamentariske forsamling i Tbilisi i Georgia
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Svein Roald *Hansen* i dagene 29. og 30. mai for å delta som representant for Europautvalget i COSAC-møte på Malta
 - fra representanten Freddy *de Ruiter* om velferdspermisjon i dagene 29. og 30. mai
 - fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om velferdspermisjon for representanten Lisbeth *Berg-Hansen* mandag 29. mai samt i dagene 1. og 2. juni
- Disse søknadene foreslås behandlet straks og innvilget.
- Det anses vedtatt.

Fra første vararepresentant for Aust-Agder fylke, Lene *Langemyr*, foreligger søknad om fritak for å møte i Stortinget i dagene 30. til 31. mai under representanten Ingebjørg Amanda *Godskesens* permisjon, av velferdsgrunner.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:

For Aust-Agder fylke: Line Kysnes *Vennesland*, Lene *Langemyr* og Odd Gunnar *Tveit*

For Akershus fylke: Are *Helseth*

For Nordland fylke: Tone-Helen *Tofte*

For Østfold fylke: Wenche *Olsen*

Sak nr. 1 [10:02:01]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Siv Jensen, Torbjørn Røe Isaksen og Frank Bakke-Jensen vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klar til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Tore Hagebakken.

Tore Hagebakken (A) [10:02:29]: På fire år har Fremskrittspartiet rukket å kutte skattene med 25 mrd. kr

og å øke avgiftene med 4 mrd. kr. Skatte-kuttene fordeler seg slik at de rikeste i landet får 160 ganger mer i skatte-kutt enn snittet for de 94 pst. med lavest formue, altså en tier om dagen til folk flest – penger som fort spises opp av økte barnehagepriser, økt elavgift og økte drivstoffavgifter, og flypassasjeravgiften, som Fremskrittspartiet innførte og så sørget for å få økt utover forslaget fra sine samarbeidspartier. Dette er mildt sagt oppsiktsvekkende, når man ser tilbake på de fagre valgloftene fra Siv Jensens parti. I regjering har Fremskrittspartiet sørget for millioner av kroner i skatte-kutt til landets aller rikeste, mens folk flest er blitt avspist med smuler – dette til tross for at det ikke har vært kontroll over oljepengebruken i perioden.

I svarbrev fra finansminister Siv Jensen til Stortinget framgår det at partileder Siv Jensen går til valg på å kutte skattene og avgiftene med 50 mrd. kr i neste periode. På spørsmål om hvordan skatte-kuttene fordeler seg, svarer finansminister Siv Jensen at landets rikeste skal få nesten 2,1 mill. kr hver i snitt i skatte-kutt dersom Fremskrittspartiet får bestemme de neste fire årene. Hva så med de 94 pst. i landet med under 5 mill. kr i formue? Jo, de skal få 340 kr hver i skatte-kutt i snitt ifølge Siv Jensens beregninger. Mitt spørsmål til finansministeren blir derfor: Hvorfor mener Fremskrittspartiet at landets aller rikeste bør få 6 125 ganger mer i skatte-kutt enn folk flest?

Statsråd Siv Jensen [10:04:40]: Det var litt vanskelig å forstå spørsmålet fra representanten Hagebakken. Jeg er ikke helt sikker på om han spurte om hva som står i Fremskrittspartiets program for neste fireårsperiode eller om han var opptatt av det denne regjeringen har gjennomført i denne fireårsperioden.

Det er et faktum at denne regjeringen har redusert skatter og avgifter med over 21 mrd. kr. Størsteparten av skatte- og avgiftsreduksjonene har kommet helt vanlige familier til gode. En helt vanlig familie med vanlig inntekt har fått over 8 000 kr i skattelettelser under denne regjeringen. I tillegg har regjeringen funnet rom for å gjøre noe med den svært urettferdige formuesskatten. Det er altså en særskatt på norsk eierskap. I en tid hvor Arbeiderpartiet er veldig opptatt av å fremstå som om de er opptatt av å bevare norske bedrifter på norske hender, er det ganske oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet har en sånn kraftfull motstand mot en formuesskatt som særskilt rammer norskeide bedrifter, og som skaper stor forskjell mellom det å være norsk og eie norske bedrifter og det å være utenlandsk og eie en bedrift i Norge. Det er en forskjell denne regjeringen er imot. Vi ønsker å styrke rammevilkårene for å etablere bedrifter i Norge. Vi mener det er en fordel for Norge at nordmenn også kan eie disse bedriftene. Da handler det om å redusere konkurranseulmpen som ligger i formuesskatten. Men størsteparten av det handlingsrommet regjeringen har brukt på skattereduksjoner, har altså ikke gått til å redusere formuesskatten. Det har gått til å redusere skatter og avgifter for vanlige bedrifter og for helt vanlige folk. Sannheten er altså, som jeg sa i sted: En gjennomsnittsfamilie har fått 8 000 kr i lettelsers. Pensjonistene har kommet godt ut av dette, med betydelige lettelsers. Med andre ord: De store pengene som har vært brukt på skattelettelser, har gått til vanlige folk.

Tore Hagebakken (A) [10:06:30]: At Fremskrittspartiet i regjering har blitt som Høyre, et parti for den rikeste

eliten, er åpenbart for alle som har fulgt med i norsk politikk de fire siste årene. Regjeringa sørger for at deres rike sponsorer har fått skattekutt i bønner og spann, mens folk flest ikke har merket noe særlig. Noen som definitivt vil merke det dersom Fremskrittspartiet får bestemme neste periode, er milliardærene. I 2012 laget E24 en oversikt over hvor mye landets milliardærer ville få krympet skatten sin dersom skatteopplegget Fremskrittspartiet nå går til valg på, ble gjennomført. La meg eksemplifisere: En milliardær med en formue på 11 mrd. kr ville fått redusert sin skatt med over 97 pst. En milliardær med formue på 7,9 mrd. kr ville fått kuttet skatten sin med 99,5 pst. Hvorfor ønsker finansministeren så sterkt å gjøre landets aller rikeste personer til tilnærmet nullskattytere?

Statsråd Siv Jensen [10:07:43]: Her er det mye falsk rørende omsorg fra representanten Hagebakken fra Arbeiderpartiet.

Hvis han hadde vært så opptatt av gjennomsnittlige skattebetalere i Norge, hadde han ikke selv gått til valg på å skjerpe skattene med 15 mrd. kr. Det er den store forskjellen på Arbeiderpartiets valgløfte og Fremskrittspartiets valgløfte. Vi går til valg på å fortsette arbeidet med å redusere skatter og avgifter for vanlige folk, Arbeiderpartiet går til valg på å skjerpe skattene og avgiftene for helt vanlige folk. Det er en ærlig sak å ville det, men jeg er uenig.

Jeg mener også at vi må klare å redusere skattetrykket for bedriftene våre, og da særlig for dem som er på norske hender. Jeg skjønner ikke hvorfor Arbeiderpartiet mener at det er riktig å forskjellsbehandle norske eiere av norske bedrifter og utenlandske eiere av norske bedrifter. Det å gjøre det enklere for utenlandsk kapital å investere i norske bedrifter og vanskeligere for norsk kapital å investere i norske bedrifter, mener jeg er feil. Jeg mener vi skal legge til rette for norsk eierskap til norske bedrifter, og derfor betyr det noe hvordan vi innretter skattesystemet, både når det gjelder formuesskatt og når det gjelder bedriftsbeskatning.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Truls Wickholm.

Truls Wickholm (A) [10:09:00]: Statsråden ser ut til å tro at denne spørretimen er en replikkveksling, men jeg prøver meg med et spørsmål.

Blant Fremskrittspartiets løfter for neste periode finner vi at de vil kutte inntektene til landets kommuner med 22 mrd. kr. Noen skal selvsagt betale denne regningen når Fremskrittspartiet skal gi milliarder i skattekutt til landets rikeste. Man kan spørre seg: Hva innebærer egentlig et inntektstap på 22 mrd. kr for norske kommuner? Spør man SSB, bruker landets kommuner halvparten av de pengene på skole, eldreomsorg og helse. Tar man med barnehage og barnevern, er man oppe i 70 pst. Det jeg lurer på, er hvem som skal betale denne regningen når Fremskrittspartiet skal gi milliarder i skattekutt til de rikeste i landet. Er det eldre som skal fratas en verdig omsorg? Er det skoleungdom som må sitte på slitne pulter? Er det skolebygg som vil mangle oppussing? Eller er det folk som skal fratas det lokale helsetilbudet?

Statsråd Siv Jensen [10:09:55]: Jeg antar at spørsmålet handler om Fremskrittspartiets programformulering om å fjerne eiendomsskatten i neste periode. Det er også et område hvor det er uenighet mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Arbeiderpartiet har vi jo sett har vist sitt sanne ansikt i løpet av denne perioden, hvor man har innført og høynet eiendomsskatten i en lang rekke kommuner. Da kan man gjerne spørre seg hvem som skal betale regningen. I dette tilfellet er det innbyggerne i kommunen som får regningen fra Arbeiderpartiet. Det er folk som sier at de må ta barna sine ut av barnehagen for å ha råd til å betale den eiendomsskatten som Arbeiderpartiet påfører dem, også imot de løftene de faktisk ga i kommunevalkampen.

Det vi har gjort i denne perioden, er både å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket for vanlige folk og å styrke kommuneøkonomien. Det har vi gjort fordi vi vet at kommunene har et betydelig ansvar for velferdsproduksjonen rundt omkring i landet. Det handler om barnehage, det handler om skole, det handler om eldreomsorg – det handler om viktige velferdsordninger. Og sannheten er at kommuneøkonomien i dette landet går godt. Kommunene går med solide overskudd. Stadig færre kommuner havner på ROBEK-listen. Det tyder på at kommuneøkonomien er bra, og det tyder på at det er rom for å gjøre endringer også når det gjelder eiendomsskatt.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgingsspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:11:20]: Jeg lyttet veldig nøye da representanten Tore Hagebakken snakket om sponsorer. La meg si det sånn: Det er noen partier her som trenger noen sponsorer.

Perspektivmeldingen er en veldig interessant melding. Vi har hatt om den i høring i finanskomiteen, og mange mener at den er vel optimistisk på mange måter. I meldingen skriver man at det er vanskelig å se for seg store skattekutt og nye velferdsreformer samtidig framover. Finansministerens parti har varslet at de går inn for 50 mrd. kr i skattelette i neste periode. Mitt spørsmål er om finansministeren mener at Fremskrittspartiets skatteletteløfter lar seg forene med det hun selv har lagt fram i perspektivmeldingen.

Statsråd Siv Jensen [10:12:18]: Jeg er enig med representanten Syversen i at perspektivmeldingen er et godt og lesverdig dokument. Det forteller noe om det fantastiske utgangspunktet Norge har. Vi er i en situasjon hvor vi i et langsiktig perspektiv drøfter hvordan vi kan fortsette å forbedre velferden i Norge, når andre land må lete etter muligheter for å kutte i velferdsordninger fordi de har en betydelig strammere økonomi enn det vi har. Perspektivene for norsk økonomi er altså at vi kan styrke velferden samtidig som vi kan legge til rette for at flere kommer i arbeid.

Anbefalingen fra regjeringen er helt klar: Den dårligste medisinen å møte fremtidens utfordringer med er å øke skattene. Denne regjeringen har vist vei i samarbeid med Kristelig Folkeparti og Venstre når det gjelder å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket i denne perioden. Jeg mener at det arbeidet må fortsette også i neste periode, rett og slett fordi vi skal ha konkurransekraft for bedriftene

våre. Det handler om å la helt vanlige folk få beholde mer av sin egen inntekt.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:13:24]: Framstegspartiet vart stifta som Anders Langes Parti til sterk nedsettelse av skatter, avgifter og offentlige inngrep. Etter fire år med Framstegspartiet i regjering har me ein netto avgiftsauke på 4 mrd. kr. Avgiftene har ingen sosial eller fordelingsmessig profil. I tillegg til dette har me ein kraftig auke i bompengar som betalast av folk flest, uavhengig av inntekt. Regjeringa har innført bompengar i lufta, regjeringa har hatt ein historisk auke i drivstoffavgiftene, og regjeringa har svekt pendlarfrådraget.

Etter fire år i regjering står Framstegspartiet fram som eit «Siv Jensens Parti til nedsettelse av skatter for de aller rikeste, økte avgifter for folk flest og flere statlige byråkrater». Så mitt spørsmål er: Vil Siv Jensen garantera at om ho er finansminister etter valet, vil dei avgiftene som er innførte i denne perioden, verta fjerna?

Statsråd Siv Jensen [10:14:23]: Det er helt riktig at denne regjeringen har fokusert på å redusere skatte- og avgiftstrykket, og det kommer vi til å fortsette med – rett og slett fordi det handler om å styrke konkurransekraften, og det handler om å la vanlige folk få beholde mer av sin egen inntekt.

Så merker jeg meg at Senterpartiet til stadighet bringer frem bompengespørsmålet når de utfordrer Fremskrittspartiet. Men sannheten er at Senterpartiet selv er en av de ivrigste forkjemperne for flere bompenger rundt omkring i landet – de stemmer for hver eneste bompengeproposisjon. Derfor blir det litt hult for meg når Senterpartiet i retorikk forsøker å fremstå som om de er mot bompenger, men stemmer for ethvert prosjekt som handler om det. Sannheten er at i løpet av denne fireårsperioden har bilistene samlet sett kommet betydelig bedre ut enn det de gjorde under åtte rød-grønne år. Vi har netto lettet bilavgiftene både for dem som bor i distriktene, og for dem som bor i byene. Det handler om en erkjennelse av at bilen er et viktig fremkomstmiddel, særlig i distriktene, hvor det ikke er kollektive alternativer.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen – til oppfølgings-spørsmål.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:15:38]: For et år siden sto finansministeren i Stortinget og sa at forskjellene i Norge ikke øker. Det var en påstand hun måtte trekke tilbake etterpå, i et pinlig brev til Stortinget. Derfor var jeg ganske overrasket da finansministeren før påske i år igjen i denne salen hevdet – to ganger – at forskjellene i Norge ikke øker. Det er et slag i trynet på de uføre forsørgerne som har tapt tusenvis på tusenvis av kroner under denne regjeringen. Det er et slag i trynet på de pensjonistene som har måttet stramme inn livreima for tredje året på rad, på grunn av de dårlige trygdeoppkjørene fra Fremskrittspartiet. Og det er et slag i trynet på alle de menneskene som opplever at inntekten deres i mindre grad enn før strekker til.

Hvorfor insisterer finansministeren stadig på at forskjellene i Norge ikke øker, når regjeringens egne tall viser at de har gjort det tre år på rad?

Statsråd Siv Jensen [10:16:28]: SV forsøker i hver eneste spørretime å skape et inntrykk av at denne regjeringen ikke er opptatt av å holde forskjellene i Norge små. Det er jeg uenig i. Snarere tvert imot: Det er bred politisk enighet i Norge om at vi skal ta vare på det faktum at forskjellene i Norge er små.

Det er én viktig grunn til at man har sett en endring i den såkalte Gini-koeffisienten, og det handler bl.a. om at vi har gjennomført en skattereform som bidro til tilpasninger som gjorde at mange tok ut mer utbytte. Det handler jo ikke om at forskjellene mellom folk øker. Det var skatte-tilpasning til skattereformen. Forskjellene i Norge er små, og grunnen til at de er små, er at vi har et vell av skattefinansierte velferdsordninger som det er bred politisk enighet om at vi skal ta vare på. Det er grunnen til at det er mindre forskjeller mellom folk – det at det ikke er lommeboken som avgjør om en har muligheten til barnehageplass, muligheten til skole eller muligheten til å komme seg videre i livet. Det er ordninger vi skal ta vare på.

Regjeringen har, i motsetning til den forrige, lagt frem en strategi mot barnefattigdom. Det er noe jeg husker SV skulle fjerne med et pennestøk, men aldri klarte.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Anders Tyvand (KrF) [10:17:55]: Lærerne er skolens viktigste ressurs. For å skape en god skole for alle trenger vi nok lærere og godt kvalifiserte lærere, med både faglig og pedagogisk kompetanse. Men i dag er det tusenvis av elever i den norske skolen som undervises av ufaglærte. Bruken av ufaglært arbeidskraft i skolen har ikke vært så høy på 15 år. Det gir grunn til bekymring. Ifølge Kunnskapsdepartementets egne tall vil Norge trenge 35 400 nye lærere de neste ti årene for å erstatte lærere som går av med pensjon, og for å erstatte ufaglært arbeidskraft.

Kunnskapsministeren har uttalt seg offensivt om at han vil gjøre læreryrket mer attraktivt, men resultatet av regjeringens politikk ser ut til å være det motsatte. Søkningen til grunnskolelærerutdanningen har gått ned fra i fjor til i år, og samtidig som færre vil bli lærere, er det flere av dem som ønsker å bli lærere, som ikke får muligheten til det. Kravet om karakteren 4 eller bedre i matematikk fra videregående for å kunne utdanne seg til lærer har ført til at mange ikke kommer inn på studiet, selv om mange av dem har gode vitnemål. I fjor gikk vi glipp av minst 367 framtidige lærere – kandidater som forsøkte å forbedre matematikkarakteren sin, uten å lykkes. Dette var nok ikke kandidater som hadde en plan om å bli matematikklærere, men som kanskje hadde en drøm om å bli norsklærere, historielærere og samfunnsfagslærere, som den norske skolen sårt trenger. Samtidig sto det flere hundre studieplasser tomme ved lærerutdanningene i Norge.

Mitt spørsmål er om kunnskapsministeren er fornøyd med sin egen strategi for å gjøre læreryrket mer attraktivt, og om han mener at regjeringens politikk er fornuftig, når målet er å skaffe nok kvalifiserte lærere i skolen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:19:55]: Jeg er ikke fornøyd med resultatene. Da hadde det ikke vært grunn til å stille til valg en gang til – og håpe på at regjeringen og dette flertallet ville bli gjenvalgt.

Jeg mener at vi har en offensiv strategi – se bare på hva vi gjør: Sammen med Kristelig Folkeparti har vi bevilget 1,3 mrd. kr til flere lærerstillinger for de aller, aller yngste barna, som betyr at selv om det har blitt flere elever, har gruppestørrelsene, slik vi måler dem, gått ned i 1.–4. klasse. Sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre introduserer vi nå et nytt rekrutteringsstipend i praksis, som gjør at hvis man får full pott – både blir lærer, fullfører på normert tid, blir lærer i 1.–7. klasse og på toppen av det tar jobb i Nord-Norge – kan man få avskrevet opp mot 160 000 kr av studielånet sitt. Det er mas-sivt.

Så vet jeg at Kristelig Folkeparti ikke er for karakterkravet i lærerutdanningen, men jeg vil bare minne om to ting:

For det første: Det er riktig at det var en nedgang, men det har ikke vært en veldig stor nedgang eller vært veldig mange tomme plasser sammenlignet med situasjonen de siste fem–seks–syv årene. Det andre er at hvis man ser på det som vi sliter mest med rekrutteringen til, nemlig lærere til 1.–7. trinn, ser man at der er matematikk obligatorisk. Alle disse lærerne skal ut i skolen, matematikk er obligatorisk i lærerutdanningen deres, og de skal ut og – i hvert fall i teorien – undervise i matematikk. Regjeringen mener – og har vel støtte fra flertallet i Stortinget – at både det å stille krav om at man har ferdypning i faget man underviser i, og å si at det er en 4-er som må til for å komme inn på lærerstudiet, er viktig også av den grunn.

Jeg mener at man på sikt selvfølgelig kunne rekruttert flere lærere ved å senke kravene for å komme inn. Jeg har ikke tro på det som strategi. Jeg tror snarere på at vi må få frem at læreryrket er utfordrende, viktig – Norges viktigste jobb. Det er spennende, det krever mye av en. Det at det er litt vanskelig å komme inn, er et signal om det.

Anders Tyvand (KrF) [10:21:58]: Nå er det jo ikke bare lærere i de laveste klassetrinnene man sliter med rekrutteringen til, det gjelder også rekrutteringen av ungdomsskolelærere, som ikke nødvendigvis skal undervise i matematikk, men som skal undervise i andre fag, som norsk, historie og samfunnsfag. Jeg mener det treffer svært dårlig når man stiller et karakterkrav knyttet til én spesifikk karakter som ikke vil være relevant for den lærerens yrkesutøvelse.

Jeg har tidligere stilt statsråden spørsmål om han tror at en del av dem som nå blir avvist fra lærerstudiet, kunne blitt gode lærere. Det sa statsråden at han trodde. Det er altså en innrømmelse av at vi nå går glipp av potensielt gode lærere framover med den politikken regjeringen fører.

Så er det selvfølgelig sånn at det er mange som ikke kommer inn på andre studier heller, på medisin, på journalistikk, f.eks., men der har vi jo ikke hundrevis av studie-plasser som står ledige.

Resultatet nå blir et enda større behov for ufaglærte i skolen framover, og mitt spørsmål er: Er det bedre at vi har ufaglærte som underviser i skolen, enn at vi har norsklærere som er utdannet lærere, men som kanskje sliter litt med matematikken?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:23:09]: Svaret på det direkte spørsmålet er nei, men jeg mener at det heller ikke er situasjonen, og det er derfor vi gjør mer nå for å rekruttere flere inn i læreryrket.

Jeg har lyst til å snu litt på problemstillingen. For før vi skjerpet kravet i matematikk, var det allerede et krav der. Man skulle ha 3 i norsk, engelsk og matematikk, og 3,5 i snitt. Da må vi være så ærlige å innrømme at det helt sikkert er personer som hadde f.eks. 2 i matematikk, som ikke hadde tenkt å undervise i det, men bli lærer på ungdomsskolen, og som vi dermed gikk glipp av. Som politiker kan man selvfølgelig ikke si at det ikke kan skje.

Spørsmålet vi må stille oss, er – overordnet sett: Hvordan skal vi heve prestisjen til lærerstudiet og læreryrket? Da tror jeg på det vi gjør med økonomiske oppmuntringer, avskrivning av studielån, men jeg tror også at hvis vi skal få de flinkeste i Norge til å ønske å bli lærere – det viktigste yrket i Norge – må vi vise at dette er et krevende, utfordrende og vanskelig studium, men også utrolig givende.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Marie Ljones Brekke.

Marie Ljones Brekke (KrF) [10:24:25]: For å sikre nok kvalifiserte lærere i skolen framover er det ikke bare viktig å rekruttere nok studenter til lærerutdanningen, men også å holde på de lærerne vi har. I dag er det ca. 40 000 utdannede lærere som jobber utenfor skolen. I rapporten «Reservestyrken» av lærere» ble det bl.a. pekt på at den totale belastningen må reduseres, og at klassene må bli mindre, sånn at lærerne kan få mer tid til den enkelte elev.

Det kan se ut som om vi er i en ond sirkel. Flere elever per lærer fører til at flere lærere slutter. Tror statsråden at en satsing på økt lærertetthet kan bidra til å tette lekkasjen av lærere som vil ut av skolen, og kanskje få flere lærere tilbake til kateteret?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:25:18]: For det første er det ikke slik basert på de tallene vi har, at det blir færre lærere og flere elever i skolen. Hvis man ser på gruppestørrelsen i norsk skole, er den stabil. For 1.–4. trinn går den faktisk ned, selv om det har blitt flere elever, og det er nok mye takket være ikke minst Kristelig Folkepartis innsats for å få regjeringspartiene med på å gi 1,3 mrd. kr til flere lærerstillinger øremerket for 1.–4. trinn.

Så har vi også gjort mye for å fjerne unødvendig rapportering i skolen, f.eks. fjernet vi et krav om at man skulle dokumentere at undervisvurdering var gitt. Det holder å gi undervisvurdering, man trenger ikke å dokumentere det også. Vi har forenklet andre rapporteringsrutiner. Vi har faktisk, i motsetning til tidligere regjeringer, fjernet en obligatorisk prøve på videregående skole – også for å lette arbeidsbyrden for lærerne.

Jeg tror det aller viktigste for å få flere lærere til å bli i yrket er at vi har en bedre veiledningsordning for nyutdannede lærere, og det er vi nå i gang med å utarbeide sammen med partene.

Presidenten: Martin Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Martin Henriksen (A) [10:26:36]: Vi vet at lærermangelen vil øke, særlig gjelder det i Nord-Norge. Samtidig er det altfor få som søker seg til lærerutdanningen. I Nord-Norge vet vi det er altfor mange tomme stoler på lærerværelsene, det er altfor mange tomme pulter i lærerutdanningen. Dette har vi visst lenge, det er ikke noe nytt, faresignalene har vært der lenge – i flere år. Derfor må jeg si at kunnskapsministeren har ventet lovlig lenge med å komme med nye tiltak, som f.eks. ettergivelse av studielån. Denne typen virkemidler har Arbeiderpartiet foreslått i lengre tid, men det er altså først i vår at regjeringa har foreslått nye tiltak som ettergivelse av studielån, og det attpåtil noen dager før søknadsfristen til lærerutdanningen utløpte. Mitt spørsmål er egentlig hvorfor kunnskapsministeren ble overbevist om at dette var nødvendig først nå i siste sving før valget, når han har fått advarene i lengre tid.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:27:39]: Utfordringen med å rekruttere nok lærere i Nord-Norge er ikke fire år gammel, den er ikke tolv år gammel, den er 20 år gammel – sannsynligvis enda mer enn det. Vi gjør nå masse, vi samarbeider med kommunene i nord, som er veldig klar over problemstillingen og opptatt av – sammen med universitet og høyskoler – å øke rekrutteringen. Så er det helt riktig som representanten sier, at det kanskje kraftigste virkemidlet fra statens side er at man kan få godskrevet opp mot 160 000 kr, hvorav de siste 55 000 kr forutsetter at man jobber i nord.

Jeg vet at dette ikke er et replikkordskifte, men spørsmål. Men siden representanten Henriksen sier at dette har Arbeiderpartiet foreslått lenge: Hvis jeg ikke husker feil, var forslaget i Arbeiderpartiets alternative budsjett 5 mill. kr til en forsøksordning med avskrivning av stipend. Det er klart at 5 mill. kr til en forsøksordning med avskrivning av stipend kan man kalle mye, men spesielt kraftfullt er det ikke.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgings spørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [10:28:43]: Jeg la merke til at statsråden sa de hadde en offensiv strategi for å rekruttere lærere. Vi må merke oss at den offensive strategien har ført til at vi har flere ufaglærte lærere i skolen nå enn vi noensinne har hatt. Jeg vil slutte meg til det som forrige representant akkurat sa, at situasjonen er spesielt alvorlig i Nord-Norge. Selv om man hadde besatt alle plassene som er utlyst, ville man ikke dekket opp landsdelens behov for framtidige lærere. Det er veldig utfordrende.

Regjeringa har forsterket denne utviklingen ved å øke karakterkravet i matematikk, sjøl om det ikke er nok studenter med karakteren 4 som kommer til å søke seg inn på lærerskolen. I tillegg har man avskiltet en rekke allmennlærere som allerede hadde en grunntutdanning.

Jeg har lyst til å spørre statsråden om han synes det er tilfredsstillende at regjeringas prosjekt for økt lærerkompetanse i realiteten fører til flere ufaglærte i skolen.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:29:44]: Når det gjelder tallene for flere ufaglærte i skolen, var det en massiv økning i årene 2005–2010. Så gikk det litt nedover, og

så er det helt riktig at man har hatt et lite hopp nå. Det kan også – har Utdanningsdirektoratet gitt beskjed om – være noe med spørsmålsstillingen, bare så man er klar over det.

Det er ikke riktig at vi har avskiltet lærere. Alle lærere som har jobb i skolen, kommer fortsatt til å ha jobb i skolen. Men det vi har sagt, er at vi vil ha det som krav – vi skal bruke tid på å gjennomføre dette – at hvis man skal undervise i matematikk, har man fordypning i matematikk, hvis man skal undervise i norsk, har man tatt norsk i grunnskolelærerutdanningen, og hvis man skal undervise i engelsk, har man faktisk tatt engelsk i grunnskolelærerutdanningen. Jeg mener det er et helt rimelig krav å stille at det holder ikke bare å ha hatt matematikk på videregående skole, og ikke hatt matematikk i lærerutdanningen, og så gå ut og undervise i matematikk. Det er et krav vi ønsker å stille. Og vi har tredoblet antallet videreutdanningsplasser – over 6 000 lærere får det – nettopp for å kunne oppfylle målet.

Presidenten: Gunhild Berge Stang – til oppfølgings spørsmål.

Gunhild Berge Stang (V) [10:31:02]: Debatten om talet på lærarar i skulen må ta fatt i problemet i rett ende og sikre at det blir rekruttert tilstrekkeleg med kvalifiserte lærarar før ein fordelar desse utover klasseromma. Utfordringa i norsk skule er ikkje at det er for mange elevar i klasseromma, men at det er for få vaksne der og ein for utstrekt bruk av ufaglærte. Det er eit problem at det framleis er for få som har lyst å bli lærarar, og at ein ikkje har lykkast med å halde på dei som har teke lærarutdanning.

Mykje er gjort for å motverke dette: kvalifiseringsstipend, avskrivning av studielån, betre lærarutdanning, og mykje ligg til behandling i Stortinget i samband med forslaget frå Venstre om «Lærarløftet 2».

Mitt spørsmål til statsråden tek utgangspunkt i gårsdagens likestillingsdebatt, og at delen mannlege lærarar i grunnskulen blir mindre kvart år. Kvifor trur statsråden at det er slik, og er det noko statsråden meiner at regjeringa kan gjere konkret med dette problemet?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:32:02]: Jeg har ikke noe forskningsbelegg for å si hvorfor færre mannlige lærere søker seg til grunnskolen. Hvis man ser på ungdomstrinnet og videregående skole, er det en mye jevnere fordelt. Men jeg har allikevel en tanke om det, og det må komme på kvalifisert synsing-kvoten: Jeg tror at man i mange år – og dessverre har dette kanskje også en kjønnsdimensjon – har fremstilt det å jobbe i grunnskolen mer som et omsorgsyrke enn som det som det er, nemlig et kunnskapsyrke, et ekspertyrke, hvor man ikke er ekspert på å skrive ordet «sol» eller løse regnestykket $2+2=4$ – det kan vi alle sammen – men ekspert på hvordan små barn lærer og utvikler seg, man er pedagogisk og didaktisk ekspert. Jeg tror dessverre at det også har bidratt til å snakke ned fagligheten i grunnskolen og viktigheten av god og tung utdannelse for de yngste elevene, som kanskje har bidratt til at færre menn søker seg dit.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:33:20]: Resultatet etter fire år med Høyre ved roret er at andelen ufaglærte som underviser i norske klasserom, øker, mens lærertettheten i grunnskolen går ned. Det er ikke mye å feire. Så ble det i forrige uke kjent – gjennom Bergens Tidende – at på toppen av dette har man gått ut med en beskjed om at deler av de midlene som er bevilget til flere lærerstillinger, ikke skal brukes til faste ansettelser, slik at bl.a. Bergen kommune da ikke har brukt de pengene på å ansette flere faste lærerstillinger.

Så har det vært en litt uelegant manøver i avisen, der det ser ut som om departementet skylder på direktoratet, men alt dette er jo statsrådets ansvar, og derfor lurer jeg på hvordan det kunne skje, og hva statsråden har tenkt å gjøre for å rydde opp.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:34:09]: La meg først korrigere: Lærerandelen i skolen går ikke ned. Den er stabil over tid, og det man så på de siste tallene, var at gruppestørrelsen for de yngste barna, 1.–4. trinn, går ned, altså at det blir mindre grupper sammenliknet med hvor mange lærere det er.

Når representanten Lysbakken – jeg har for øvrig levert et svar til Stortinget i dag på representantens skriftlige spørsmål også om dette – sier at vi skylder på direktoratet, er det rett og slett av den enkle grunn at direktoratet hadde gjort en feil. Enigheten på Stortinget er helt soleklar. Dette er permanente midler, regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti og Venstre er enige om det. Det skal brukes til lærere på 1.–4. trinn. Vi har sett på teksten i brevet som ble sendt til kommunene. Den er også grei, men ved henvendelser fikk en del kommuner beskjeder som ikke var riktige. Dette blir nå korrigert fra Utdanningsdirektoratets side, og jeg tar ansvar for at det blir korrigert, selvfølgelig. Men feilen lå der.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:35:31]: Mitt spørsmål går til EU-minister Frank Bakke-Jensen.

Ifølge tysk media ønsker EU-kommisjonen å presse våre naboland – Sverige og Danmark – og seks andre EU-land til å vrake sin egen valuta og innføre euroen. Danmark og Sverige skal ikke lenger ha muligheten til å ha kronen – den skal vrakes, og euroen skal innføres innen 2025. Euroen skal være valutaen til hele unionen. På svensk tv bekreftet en EU-kommissær nettopp det, at målet er at alle land i EU skal ha euro. I Norge har det norske folk i avstemningen om EF i 1972 og EU i 1994 sikret at vi ikke er EU-medlemmer, sikret vår egen krone og sikret at vi ikke har euro. Det ville vært en historisk tabbe å skrote kronen og erstatte den med euro. Høyre har entusiastisk kjempet for gang etter gang – Norge må vrake sin selvstendighet, bli medlem i EU og innføre euroen. Erna Solberg har vært en av de fremste talskvinnene av alle. La meg si tere to tidligere uttalelser fra Erna Solberg:

«For meg fremstår etter hvert at Norge vil inngå i euro-samarbeidet ved EU-medlemskap som et viktigere og viktigere argument.»

I Bergensavisen skrev hun:

«(...) ved EU-medlemskap kan vi også bli med i euro-samarbeidet. Det ville vært en stor fordel for mange norske bedrifter.»

Mitt spørsmål til Frank Bakke-Jensen er: Støtter statsråden Erna Solbergs tidligere uttalelser om euro?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:37:18]: Nå er ikke jeg riktig sikker på hvor gamle de sitatene fra Erna Solberg er. Jeg er trygg på at de kommer i en god og sunn debatt om eurosaken og om et EU-medlemskap. Vi har vært ganske klare på at en debatt om norsk EU-medlemskap ikke er førsteprioritet for oss i dag, men vi er opptatt av å diskutere vårt forhold til Europa og vårt forhold til EU, også i en finansiell sammenheng. Det er litt merkelig at man på hjemmebane fra en del av EU-motstanderne og motstanderne av EØS-avtalen har et så smalt syn på euro-samarbeidet. Vi skal være klar over at en god del av de landene som har slitt økonomisk, kom inn i et eurosamarbeid – det trenger ikke bare være positive historier fra inngangen – og at eurosamarbeidet har vært med på å hjelpe dem ut av finanskrisen og på bedre vei. Så et forenklet syn på eurosamarbeidet i EU vil jeg faktisk advare mot.

Også når det gjelder den norske krona, selv om den står seg godt i dag, er det økonomer som sier at det er usikkerhet rundt hvorfor den norske krona er på det nivået den er. Kanskje burde den ha ligget på et annet nivå. Vi skal være obs på at finansielt samarbeid og internasjonalt samarbeid kan være et gode, og at et regelverk rundt de finansielle institusjonene som regulerer hvordan den økonomiske politikken i forskjellige land føres, også kan være et gode.

Så skal ikke jeg svare ja, jeg støtter noen uttalelser fra Erna Solberg, rett og slett fordi jeg ikke er sikker på hvor de kommer fra, og fordi jeg ikke vet sammenhengen de ble gitt i.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:39:20]: Den ene uttalelsen kom på årsmøtet til Europabevegelsen, som ønsker at Norge skal bli en del av unionen. Den andre uttalelsen kom i Bergensavisen.

Utenrikspolitisk talsmann for Høyre, Øyvind Halleraker, ble utfordret på det samme, og han uttalte sommeren 2015:

«Det er like sant i dag som det var da Erna sa det i 2005.»

Høyres Øyvind Halleraker var meget tydelig på at det er like sant i dag som det var i 2005 at vi bør innføre euroen i Norge. Er statsråden enig med representanten Halleraker i at det er et mål at Norge innfører euro?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:40:00]: Det var veldig avklarende, for det viser at man er nødt til å ha et tidsperspektiv på mellom 15 og 20 år for å finne spisse ut-sagn som kan farge debatten i dag.

Fra 2005 har EU vært igjennom en utvidelse opp til 28 land. Man har vært igjennom en finansiell krise, som ikke startet på grunn av eurosamarbeidet, men som startet av helt andre grunner, og vi har sett tegn på at man med det europeiske samarbeidet innenfor Den europeiske union har evnet å hjelpe en del av de økonomisk svakere landene.

Når en reiser rundt til en del av de landene som kom inn i Den europeiske union i 2004, en del av de tidligere østblokklandene, ser en at de veldig glad for eurosamarbeidet, de er veldig glad for den støtten de får til å bygge finansielle institusjoner for å bygge et lovverk som gjør at de kan regulere økonomien på en bra måte. Og så skal jeg avslutte med å si at nei, jeg ser ikke umiddelbart at eu-

rosamarbeidet (presidenten klubber) ville være det viktigste ...

Presidenten: Tiden er ute.

Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Geir Pollestad.

Geir Pollestad (Sp) [10:41:19]: Eg vil starta med to meldingar som næringskomiteen har behandla. Den eine er reiselivsmeldinga. Der vart det peikt på kronekursen som eit viktig bidrag til vekst i reiselivsnæringa. Den andre er industrimeldinga, der regjeringa på ei av dei første sidene understrekar betydninga av kronekursen for å sikra vekst i konkurranseutsett næringsliv.

Så representerer statsråd Bakke-Jensen eit parti som i sitt program har at ein ønskjer full deltaking i EU. Eg må seia at det er litt spesielt at me har ein europaminister i denne regjeringa som ikkje greier å ha eit syn på eit så viktig og sentralt spørsmål, og svarer på kva som er bra for andre land i Europa.

Spørsmålet frå Senterpartiet er: Bør Noreg, etter europaministeren sitt syn, innføra euro?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:42:12]: Nei. Men premisset legges jo ikke opp slik, i og med at en tar med de to meldingene.

For det første er det slik at reiseliv, som annen eksporttettet næring – reiseliv er egentlig en eksporttettet næring – er avhengig av en kronekurs som balanserer i forhold til kostnadsnivået i Norge, for at vi kan selge de produktene vi har. Når vi selger fisk, er kronekursen viktig, for det forteller hvor mange norske kroner vi får igjen for en euro – kronekursen gjør det. Det samme er det med reiseliv, for at en eksporttettet næring bare kunne komme hit og hente disse varene. Så det å si at når vi peker på kronekursen – og det er viktig – er det automatisk å peke også på eurosamarbeidet, og det blir ikke riktig.

Jeg har sagt at i framtiden mener jeg at et EU-medlemskap for Norge vil være riktig, rett og slett fordi fredsprosjektet EU kler en nasjon som Norge, det kler det norske verdisynet. Og i og med at vi i dag har dratt fram 2005, sier jeg at det er nyanser i det med eurosamarbeidet, men et EU-medlemskap i framtiden: Ja, det vil innebære et eurosamarbeid for Norge.

Presidenten: Snorre Serigstad Valen – til oppfølgings-spørsmål.

Snorre Serigstad Valen (SV) [10:43:25]: Dette er jo kjempeartig. For de aller fleste vil jo være enige om at et eurosamarbeid er en ganske sentral komponent av en eventuell framtidig EU-søknad – da presumptivt fra en Høyre-ledet regjering. Jeg regner jo med at Frank Bakke-Jensen virkelig vil inn i EU når han sier at han vil inn i EU, og da er det all grunn til å forvente et litt tydeligere svar på det veldig enkle spørsmålet som to representanter fra Senterpartiet til nå har spurt – og nå kommer også et fra SV: Synes europaministeren det er ønskelig å innføre euro i Norge?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:44:00]: Dette er nok mer en del av et ønske om å gjøre meg utydelig. For i starten av denne spørsmålsrunden sa jeg at debatten om

EU-medlemskap er ikke det som er fremst på agendaen i dag, rett og slett fordi det ikke passer i den offentlige debatten. Jeg diskuterer gjerne vårt forhold til Europa. Jeg mener faktisk vi har en stor jobb å gjøre med tanke på å diskutere EØS-avtalen for å realitetsorientere en del av opposisjonspartiene om hva dette egentlig er.

Og så sier jeg at når vi igjen diskuterer et EU-medlemskap en eller annen gang i framtida, som jeg håper på, ja, så vil eurosamarbeidet være en naturlig del av det medlemskapet.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til neste oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:44:52]: Dette er en interessant debatt også fordi den franske presidenten vel egentlig har sagt at han ønsker seg en europeisk finansminister, som skal ha et budsjett å styre etter. Det har man jo manglet i EU på mange måter fram til nå.

Fra Kristelig Folkepartis side er vi tilhengere av en helt annen tilknytningsform, den som statsråden nevnte i et av sine svar, nemlig EØS-avtalen, som har vist seg slitesterk og til gagn for Norge. Så jeg vil bare spørre statsråden: Ut fra de månedene han nå har sittet som europaminister, hvor viktig – mer eller mindre viktig – har han sett at EØS-avtalen, som vi nå feirer 25-årsjubileum for i Norge, har vært for norsk økonomi og norsk næringsliv?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:45:44]: Takk for et veldig godt spørsmål. Hele arbeidsinstruksen min ligger i det spørsmålet der. Hva betyr EØS-avtalen for Norge? Jo, det er den viktigste internasjonale avtalen vi har. Den regulerer altså vårt forhold til våre nærmeste naboer, den regulerer vårt forhold innenfor handel, den gjør at norske borgere kan reise dit man vil i Europa. På en enkel måte kan vi ta med oss norsk helsevesen når vi er ute. Ungdommen vår kan studere hvor de vil, vi får kulturell utveksling, vi lærer noe om folk og land i Europa, vi kan handle med varer, vi kan ha arbeidere fram og tilbake, vi kan ha finansielle tjenester fram og tilbake, som sikrer den norske krona på en veldig god måte, og framfor alt kan vi altså i den nye tid framover handle med tjenester. Tjenesteindustrien i Norge får en mulighet i et stort marked på 500 mill. mennesker, innenfor et rammeverk som er likt, dvs. at en bedrift i Norge behandles likt med en bedrift i Frankrike. Det er den viktigste internasjonale avtalen vi har.

Presidenten: Ola Elvestuen – til neste oppfølgings-spørsmål.

Ola Elvestuen (V) [10:47:03]: I det innledende spørsmålet ble det referert til en nyhetsmelding fra NRK og svensk tv, en kilde i et tysk blad, om at EU-kommisjonen etter et møte i Brussel nå ønsker å kreve at EU-land går inn i euroen innen 2025. Da er det viktig å påpeke at kommissær Dombrovskis, som deltok på møtet, rett etter møtet avkreftet at det var satt en slik tidsgrense. Det er vel ingenting nytt i at EU ønsker at flere land som er kvalifisert, går inn i euroen, men de kan kun gjøre det hvis de er kvalifisert, det er strenge økonomiske krav, og det er kun land som kvalifiserer seg, og som ønsker det, som kan gå inn i euroen.

Neste uke vil Europakommisjonen levere et refleksjonsnotat om euroens framtid, og om mulige veivalg. Det skal bli interessant å lese. Men mitt spørsmål er: Det er vel ingenting som tyder på at det er noen endring i politikken fra EUs side om verken å stille krav eller stille andre betingelser om hvem som skal kunne gå inn i euroen?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [10:48:09]: Da eurosamarbeidet startet, var det valgfritt for medlemslandene. Man måtte først være kvalifisert, og så kunne man velge om man skulle være en del av det. Så sa man ved utvidelsen, da de nye landene kom inn sist, at det var et krav om at man skulle delta i eurosamarbeidet. Det var for å ramme inn samarbeidet og skape noen støttefunksjoner for noen land som kom inn som ikke hadde de økonomiske finansielle institusjonene som man må ha for å oppfylle kravene til å være med i det europeiske samarbeidet. Så sånn sett har ingenting endret seg. Men at det er et ønske om at eurosamarbeidet skal være omfattende i EU – vel, på den ene siden kan man si ja, på den andre siden sier man at man skal ha et «multi-speed»-EU, altså et EU i flere hastigheter. Man skal kunne samarbeide innenfor det feltet med noen land, og innenfor det feltet med noen land. Det er jo nettopp eurosamarbeidet – altså en mulighet for at de landene som vil og kvalifiserer seg, kan få delta innenfor det feltet.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Abid Q. Raja (V) [10:49:18]: Terroren har rammet Manchester. Ondskapen, brutaliteten og frykten føles også her hjemme, også enorm sympati og medfølelse med ofre og berørte – barn som mister foreldre, foreldre som mister barn. Ingen kan være uberørt av slikt. Det er forståelig at vi nordmenn i Norge blir redde. Terroren kan også skje her hjemme. Vi har derfor tre store oppgaver foran oss i kampen mot terror:

1. Vi må sørge for et godt politi og en PST som kan forhindre dem som planlegger slike angrep i Norge.
2. Vi må på alle mulige måter kontre ekstremistiske ideologier, også islamisme, om det kommer til uttrykk åpent gjennom internett eller bak lukkede dører i skumle miljøer.
3. Vi må ha en skole som lykkes med alle elever med alle bakgrunner.

Jeg skal i dette minutt konsentrere meg om det siste. For det vil være norske barn med ulike hudfarger, bakgrunner og religioner som vil komme med helt ulike sett av verdier og oppfatninger til skolen. Noen har fått vranglære gjennom oppveksten hjemme, andre gjennom venner, enkelte gjennom moskeer, flere gjennom internett og på annet vis. Skolens oppgave bør være å rette opp denne vranglæren. Dersom det går barn ut av ordinær skole i dag og hater folk med en annen religion, ytringsfriheten eller homofile, eller sågar det norske samfunnet, da har man ikke lykkes med allmenndannelsen på skolen. Da har vi feilet med skolen. Da har vi feilet som samfunn.

Skolen er et av de sterkeste og viktigste virkemidlene vi har for å gi historisk og kulturell innsikt og forankring, og som opplæringsloven sier: Skolen skal gi «(...) respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfridom, nestekjærlighet, tilgjengelighet, likeverd og solidaritet (...)».

Vi kan derfor bli noe overrasket over at i regjeringens handlingsplan mot ekstremisme har Kunnskapsdepartementet en nokså liten rolle i tiltakene, begrenset til kunnskap om hatretorikk og uønskede opplevelser på internett samt utvikling av læringsressurser til ungdomsskolen om voldelig ekstremisme.

Mitt spørsmål til kunnskapsministeren er: Hva er de viktigste tiltakene i norsk skole for å forebygge radikalisering blant dagens unge i Norge?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:51:24]: Jeg tror vi alle sammen føler akkurat det samme når vi ser bildene og historiene fra Manchester, og særlig at det er barn og unge som bevisst og målrettet blir gått etter, sannsynligvis med en bombe som var laget for å gjøre mest mulig skade. Det er ondskapsfullt og grusomt.

Så til representanten Rajas spørsmål: Norsk skole er ikke verdinøytral. Norsk skole er ikke en plattform hvor enhver verdi er like god, norsk skole er ikke bygd på en relativitet hvor uansett hva man mener, så skal det være greit. Norsk skole er bygd på demokratiske, grunnleggende verdier. Norsk skole er for demokrati, norsk skole står for ytringsfrihet, norsk skole står for menneskeverd, norsk skole står for toleranse, norsk skole står for likestilling.

Så er det en smal og en bred måte vi jobber med dette på. Den smale måten er f.eks. gjennom programmer som Dembra, som bl.a. HL-senteret i Oslo – Holocaust-senteret – er bidragsyter til, som jobber med de grunnleggende verdiene til elevene, nettopp med tanke på at de også skal få allmenndannelse og kunne bli samfunnsborgere i et demokratisk samfunn. Den brede måten er gjennom skolens verdidokument, skolens generelle del, overordnet del. Nå er faktisk en ny versjon av den ute på høring...

Så reiser representanten Raja et viktig, men litt vanskelig spørsmål. For jeg er helt enig i at skolen også har en rolle i å danne. Skolen er ikke verdinøytral. Samtidig kan vi ikke utstede noen garanti for at enhver elev som går ut av den norske skolen, automatisk har demokratiske holdninger. Lærerne må også leve i en spenning mellom på den ene siden å formidle noen felles norske verdier og på den annen side oppmuntre til individuell tenkning, men selvfølgelig: Ekstremisme, radikalisme, er ikke akseptabelt.

Abid Q. Raja (V) [10:53:33]: Det er veldig bra og bertryggende å høre at norsk skole ikke skal være verdirelativ, vi kan ikke gå på akkord med våre viktigste verdier i Norge. Vi har også en skoleklasse fra Ekeberg på galleriet i dag, og som alle lærere vet, skal skolen ikke bare forebygge radikalisering, men også hindre kunnskapsløshet. Populistiske bevegelser i Europa og USA får næring ved å bygge ned respekten for kunnskap. Det går ut over mange felter, som menneskerettigheter, naturforvaltning, klima, offentlig sektor, barnevern – også ut over tilliten til uavhengige domstoler og den frie pressen. Stortinget behandler nå et representantforslag fra Venstre – Lærarløftet 2.0 – der det bl.a. foreslås å utarbeide en konkret plan for videreutviklingen av videreutdanningstilbudet til lærere, slik at bl.a. samfunnsfag – og som en del av samfunnsfagene: historie – kan bli et reelt tilbud for flere lærere, slik at vi kan få høy kompetanse i undervisningen av disse fagene. Statsråden svarer at regjeringen vil vurdere å utvide tilbudet når det er hensiktsmessig. Spørsmålet er: Sett i

lys av den siste samfunnsutviklingen, når mener statsråden dette vil være hensiktsmessig?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:54:36]: Jeg tror vi skal ta diskusjonen om representantforslaget når det kommer opp i Stortinget. Vi har altså videreutdanningstilbud for lærere i dag innenfor alle skolefag, altså hele spekteret av skolefag, men igjen, for å følge opp det jeg sa i stad med at skolen ikke er verdinøytral: Skolen er jo heller ikke likegyldig til f.eks. vitenskapelig tenkemåte. Skolen skal lære elevene kritisk tenkning, den skal lære elevene å tenke selv, skolen må ha rom for forskjellige meninger, den er selvfølgelig 100 pst. partipolitisk nøytral, men skolen har som jobb å lære elevene vitenskapelig tenkemåte. Og hva betyr det? Vitenskapelig tenkemåte er jo ikke at man har et svar på alt, men er en metode for å finne svar på spørsmål. Det er også grunnen til at vi sier at skoler i Norge ikke kan undervise på måter som totalt og komplett bryter med dette, og dette gjelder i alle fag.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Terje Breivik.

Terje Breivik (V) [10:55:50]: Stortinget har til handsaming stortingsmelding om humaniora. Der vert det sagt mykje klokt om viktigheita av humaniora òg i grunnskulen, systematisk arbeid med dei humanistiske vitenskapane, historie, samfunnsforståing, filosofi, religionsforståing og alt det andre som bidreg til realisering av siktemålet med ei opplæringslov. Meldinga slår òg fast at humaniora som omgrep «til dels» vert assosiert med dei teologiske fakulteta. Det gjev meining, for ei vitenskapleg tilnærming til religion er ein viktig del av danninga i samfunnet, og i integreringsforliket vert regjeringa bedden om å «utrede muligheten for en offisiell, norsk utdanning av religiøse ledere fra relevante trossamfunn etter mal fra måten dette gjøres ved norske utdanningsinstitusjoner». Universitetet i Oslo har alt stilt seg bak ei imamutdanning under føresetnad av statleg finansiering. Så spørsmålet er kort og godt: Kva er status for utgreinga?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:56:53]: Departementet har fulgt opp dette og har gjort en utredning, og konklusjonen er at det er ingenting prinsipielt i veien for at man kan gjøre dette. Nå er det selvfølgelig, som representanten også vet, viktig å understreke at det betyr ikke at andre imamer vil være forbudt i Norge, men det betyr at man også får et tilbud på en norsk utdanningsinstitusjon. Det betyr at det nå er et budsjettspørsmål rett og slett, altså at man må bevilge penger til det.

Presidenten: Martin Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Martin Henriksen (A) [10:57:30]: En felles arena som en sterk offentlig fellesskole er, er viktig for å bygge toleranse, for å motvirke ekstremisme, for å gi elevene kritisk sans i ei tid med mye uroligheter og med «fake news», og til å gi elevene muligheten til å tolke nyheter og samfunnet rundt seg. For å være konkret trengs det kompetanseheving i flere fag. Spørsmålsstilleren fra Venstre viste bl.a. til samfunnsfag. Det trengs også innenfor praktisk-estetiske fag, som Stortinget har vedtatt å styrke.

Det er stort trykk på basisfagene gjennom bl.a. kompetansekrav. For matte og naturfag dekker staten en større andel enn for andre fag når det gjelder etter- og videreutdanning. Er statsrådets vurdering at både kompetansekrav og ulik statlig finansierungsgrad har svekket oppmerksomheten mot de andre fagene, og vil statsråden vurdere å endre finansierungsordninga for å styrke de andre fagene også, som samfunnsfag eller praktisk-estetiske fag?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [10:58:41]: I dag finansierer man matematikk og naturfag litt høyere enn de andre fagene. Jeg mener at man må holde på det lite grann. Hvis vi skal ta alle de praktisk-estetiske fagene opp til det nivået, så hever vi egentlig alle. Spørsmålet er egentlig hvor lenge vi skal fortsette å finansiere matematikk og naturfag spesielt. Jeg mener vi skal fortsette med det en stund til.

Jeg mener at noen av de praktisk-estetiske fagene i skolen er i en særstilling når det gjelder f.eks. antall lærere som ikke har noen fordypning i faget. Jeg mener at gullstandarden i norsk skole er helt åpenbar. Det er en lærer som har fordypning i faget, som kan det han skal undervise i, har utdannelse i det, og det gjelder også i de praktisk-estetiske fagene. Mat og helse, kunst og håndverk og musikk er ikke pustehullfag i den norske skolen. Det er sentrale, viktige skolefag der man skal ha like høye forventninger til elevene og det faglige innholdet som i fag som norsk og matematikk. Vi jobber med en plan for å heve de praktisk-estetiske fagene i skolen, og da kan det selvfølgelig være aktuelt å se på videreutdanningen

Presidenten: Anders Tyvand – til oppfølgingsspørsmål.

Anders Tyvand (KrF) [10:59:45]: Jeg er helt enig i at skolen spiller en viktig rolle for å bekjempe ekstremisme i det norske samfunnet framover. Den norske skolen har også en god formålsparagraf der det slås fast hvilke verdier den norske skolen skal bygge på, og hvilke verdier som skal formidles til elevene.

Nå er arbeidet med å fornye læreplanverket godt i gang. Ny overordnet del er ute på høring, og Stortinget har lagt noen føringer. Vi sier at verdiene i formålsparagrafen skal løftes tydeligere fram i hele læreplanverket. Kristelig Folkeparti fikk også hele Stortinget med på at vi skal gjennomføre et verdiløft i skolen som skal gi alle lærere et ansvar for å jobbe med å formidle disse verdiene. Det handler om toleranse, åndsfrihet, respekt for menneskeverdet osv. De foreløpige signalene fra mange miljøer når det gjelder ny overordnet del, er at verdiaspektet ser ut til å ha blitt svekket og ikke styrket. Kan statsråden garantere at føringene fra Stortinget om et verdiløft vil bli fulgt opp?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:00:53]: Ja. Det er også veldig klart i vår bestilling til Utdanningsdirektoratet i fagfornyelsen at vi ønsker et verdiløft i skolen, og at de nye læreplanene skal innebære et verdiløft i skolen. Vi har nå ny overordnet del ute på høring for å se om vi treffer. Dette er et veldig viktig dokument, og det er ikke en høringsrunde fordi vi bare må gjennomføre det, det er fordi vi ønsker innspill, vi ønsker diskusjonen. Vi har hatt

offentlige høringskonferanser med flere hundre deltakere over hele landet nettopp for å få den type innspill.

Jeg har én kjeppest som er viktig å huske på, og det er at verdier i skolen ikke kan behandles som om man kan ha et kvarter én gang i uken for å lære om verdier. Hver time i skolen er også en verditime. Det betyr at dannelse og utdanning henger sammen. Utdannelse uten dannelse er farlig, men det er også vanskelig å få god dannelse hvis ikke utdannelsen, kunnskapen, ligger i bunn.

Presidenten: Anne Tingelstad Wøien – til oppfølgingsspørsmål.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [11:01:59]: Jeg er enig i det siste som statsråden sa, og jeg tror alle er enige om at det er viktig å ha en skole der alle kan lykkes.

Jeg er også sikker på at Ekeberg skole er opptatt av kultur, for i kultur ligger det mye lærdom og verdier. Det gjelder bl.a. både mat og helse, kunst og håndverk og musikk, som statsråden var inne på selv. Det er sånn i dag blant dem som underviser i praktisk-estetiske fag, at f.eks. i kunst og håndverk er det 44 pst. som ikke har noen studiepoeng, og i mat og helse er det 54 pst. som ikke har noen studiepoeng. Så vet vi også at ved opptaket til utdanning for kunst og håndverksfag var det 58 studenter totalt i hele Norge som søkte seg inn på en faglærerutdanning. Det har gått ut et rundskriv om å kunne ta PPU, altså en påbygging, for dem som allerede har en kunstutdanning i bunn, og at det skulle unntas at en måtte ha en masterbakgrunn. Spørsmålet er: Er statsrådens ord, sånn det står i pressemeldinga, riktige, eller er det det som står i høringsutkastet som er riktig? Skal det fortsatt være unntak?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [11:03:16]: Ja. Det vi har bestemt, er at når det gjelder PPU for dem som har en kunstfaglig utdanning, er bachelor tilstrekkelig, altså ikke masterkravet som gjelder for de andre, og det er fordi det er en annen type utdanning. Hvis det er noen spriken-de signaler der, skal jeg umiddelbart sjekke opp det. Sånn kan det ikke være, for å si det veldig enkelt.

Jeg mener at det egentlig er et åpenbart svar på dette når – som representanten sier – nesten halvparten av lærerne i sentrale skolefag, de praktisk-estetiske fagene, ikke har fordypning. Det er jo det vi varslet i stortingsmeldingen, som også har vært til behandling på Stortinget, nemlig fordypningskrav i alle fag i skolen, også de praktisk-estetiske fagene. Grunnen til at vi ikke kan gjøre det bare over natten, er at det er litt vanskelig praktisk å få det til. Det er derfor jeg sier at det er gullstandarden.

Det er også et veldig tydelig signal til kommunene. Det er ikke sånn at det bare er viktig å ha en mattelærer med fordypning i matte, det er viktig også å ha en musikk lærer og en lærer i kunst og håndverk som faktisk har jobbet med dette. Det er ikke pustehullfag, det er sentrale skolefag.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:04:38]: Mitt spørsmål går til finansministeren.

Finansministeren har fått 99 144 kr i lønnsøkning på tre år. Kan finansministeren opplyse oss om hva en enslig pensjonist med lav folketrygdpensjon har fått i samme periode?

Statsråd Siv Jensen [11:05:07]: Som representanten Lysbakken er også jeg opptatt av at pensjonistene skal ha en pensjon å leve av. Derfor har det vært viktig for denne regjeringen å gjennomføre flere tiltak rettet mot pensjonistene, nettopp for å styrke deres kjøpekraft.

I løpet av denne perioden har regjeringen gitt skattelettelser som har kommet pensjonistene til gode, og vi har gjennomført en endring av den såkalte avkorting for gifte og samboende pensjonister som de facto betyr at et pensjonistpar styrker sin økonomi med 8 000 kr i året. I tillegg har de fire samarbeidspartiene ved to anledninger styrket minstepensjonen for enslige pensjonister, først med 4 000 kr med virkning fra 1. september 2016 og med nye 4 000 kr som får virkning fra 1. september i år. Så la vi i revidert budsjett frem forslag om å øke minstefradraget, som særlig treffer de pensjonistene som har skattbar pensjon rett over minstepensjonen. Det mener jeg er en innretning på skattelettelsene mot pensjonistene som har en god sosial profil.

Så summa summarum har pensjonistene kommet ganske godt ut, fordi regjeringen har prioritert å gi lettelser til pensjonistene i hele perioden.

Audun Lysbakken (SV) [11:06:35]: Det er pensjonistene uenig i, og jeg skjønner godt hvorfor finansministeren ikke vil svare på spørsmålet, for en enslig pensjonist som hadde 180 000 kr i inntekt i 2014, har altså tapt 10 700 kr på underreguleringen til Siv Jensens regjering i den perioden der finansministeren selv har fått 99 000 kr i lønnsøkning. Den siste skatteletten til pensjonistene – som Fremskrittspartiet skryter av – viser et brev jeg har her, fra Siv Jensen, at 223 400 pensjonister får null glede av.

Derfor lurer jeg på: Hva tror partileder og finansminister Siv Jensen at partileder og opposisjonspolitiker Siv Jensen ville sagt hvis et annet parti i tre år på rad underregulerte pensjonistenes pensjoner, samtidig som de ga seg selv lønnsøkning – i verdens rikeste land?

Statsråd Siv Jensen [11:07:29]: Det er jo nettopp fordi vi har vært gjennom en periode med moderate lønnsoppgjør, som selvsagt også påvirker oppgjørene til pensjonistene, at regjeringen i forbindelse med revidert budsjett har valgt å bruke 840 mill. kr på å øke minstefradraget. Dette treffer særlig de pensjonistene som kommer i skatteposisjon som er rett over minstepensjonen. Hvis man ser på fordelingstabellene med hensyn til hvordan denne skattelettelsen treffer, har den en veldig god sosial innretning. Det kommer da i tillegg til – som jeg nevnte i mitt forrige svar – det vi har gjort for gifte og samboende pensjonister og enslige minstepensjonister.

Men vi må ta inn over oss at det at vi har hatt moderate lønnsoppgjør, skyldes at Norge har vært truffet av det største oljeprisfallet på 30 år. Det påvirker pensjonsreguleringen. Det vet Lysbakken utmerket godt, for dette er en konsekvens av den pensjonsreformen som både Lysbakken, da han satt i regjering, og Fremskrittspartiet i regjering regjerer på bakgrunn av.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Snorre Serigstad Valen.

Snorre Serigstad Valen (SV) [11:08:45]: Nå har jo ikke finansministerens egne lønnsoppgjør vært så moderate, men det er en annen sak.

Er grunnen til at pensjonistene ikke lenger får slippen i posten, egentlig at finansministeren prøver å skjule hvor dårlig trygdeoppgjørene har vært for pensjonistene de siste tre årene?

Statsråd Siv Jensen [11:09:00]: La meg bare først få si, til den litt sleivete kommentaren: Det er ikke finansministeren som bestemmer finansministerens lønn, det er det Stortinget som gjør. Så det er det jo representanten Serigstad Valen som har vært med på å bidra til, og ikke jeg – bare så vi har sagt det.

Så, når det gjelder lønnsoppgjørene de siste årene: Jeg er glad for at partene har bidratt til moderate oppgjør i en situasjon som har vært usedvanlig krevende for norsk økonomi. Det har også vært tøffe tak på Sør- og Vestlandet. 47 000 mennesker har mistet jobben i oljerelatert industri.

Det at partene har bidratt til et moderat oppgjør, er bra fordi det har styrket konkurransekraften til mange norske bedrifter og bidratt til at vi nå ser at det lysner i norsk økonomi. Nå går veksten i norsk økonomi opp, ledigheten går ned. I tillegg til det har regjeringen funnet rom for å prioritere pensjonistene gjennom å gjøre noe med avkortningen for gifte og samboende pensjonister, gjennom å styrke minstepensjonen og gjennom å gi skattereduksjoner som treffer dem som har lave og midlere pensjoner ganske treffsikkert.

Presidenten: Lise Christoffersen – til oppfølgings-spørsmål.

Lise Christoffersen (A) [11:10:12]: De første 4 000 kr til enslige minstepensjonister kommer jo ikke fra regjeringa, de kommer fra Stortinget, gjennom forslag fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti – men nok om det.

Det er ganske spesielt, synes jeg, at Stortinget på Fremskrittspartiets vakt er henvist til spørretimen for å bli orientert om fordelingsvirkningene av trygdeoppgjørene. Jeg mener det er et berettiget krav at Stortinget får klarhet i Fremskrittspartiets politikk overfor pensjonistene, for den er mildt sagt en smule forvirrende for tida.

Tidligere statsråd Robert Eriksson sto her i Stortinget og roste regjeringa for å ha tatt tak i reguleringsprinsippene for å hindre reallønnsnedgang for pensjonistene. Det kom aldri noen sak. Samme statsråd sa at det ikke var noe i veien for at trygdeoppgjørene også i framtida kunne legges fram for Stortinget. Nå er det tydelig for alle og enhver at det som står i veien, er Fremskrittspartiet selv. Så jeg vil gjerne høre finansministerens politiske, ikke tekniske, begrunnelse for denne typen snuoperasjoner som Fremskrittspartiet har stått for i regjering når det gjelder politikken overfor pensjonistene.

Statsråd Siv Jensen [11:11:22]: Det spørsmålet forsto jeg ikke, rett og slett. Men la meg forsøke å rette opp i i hvert fall én misforståelse som representanten Lise Christoffersen kom med. Det er altså sånn at de fire samarbeidspartiene, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, gjennom to budsjettforlik har styrket minstepensjonene – første runde med virkning fra 1. september 2016, andre runde med virkning fra 1. september

2017. Det har ikke Arbeiderpartiet vært en del av. Arbeiderpartiet har ikke stemt for de budsjettforlikene som er inngått mellom de fire partiene.

Så har Fremskrittspartiet både i regjering og utenfor regjering alltid vært opptatt av pensjonistenes kår. Derfor har regjeringen gjennom hele denne perioden tatt grep for å styrke pensjonistenes kjøpekraft. Vi har gjort det gjennom å redusere avkortningen i pensjonen for gifte og samboende pensjonister, som Arbeiderpartiet er for, jeg vil bare minne om det. Arbeiderpartiet har aldri løftet en finger for å gjøre noe med denne urettferdige avkortningen, som denne regjeringen har gjort noe med.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [11:12:36]: Senterpartiet går inn for at trygdeoppgjøret legges fram for Stortinget som egen sak på våren. Dermed blir samtalene mellom staten og pensjonistorganisasjonene om trygdeoppgjøret en forberedelse til Stortingets behandling. Når regjeringen ikke vil legge fram trygdeoppgjøret som egen sak i vår, slipper stortingsrepresentantene å vise sin mening om pensjonistoppgjøret nå. Dermed får vi heller ikke en folkeopplysende debatt om forutsetningene bak tallene.

I år er ikke organisasjonene og staten engang enige om lønnsveksten for den yrkesaktive befolkningen. Mens LO–NHO-oppgjøret la til grunn en lønnsvekst på 2,4 pst., bruker staten 1,7 pst. Denne differansen utgjør om lag 1 750 kr ved en pensjon på 250 000 kr.

Mitt spørsmål er: Er det ikke en fordel for pensjonistene at vi får en opplyst debatt om pensjonistoppgjøret mens det er aktuelt?

Statsråd Siv Jensen [11:13:32]: Jeg er for at både pensjonistene og resten av Norges befolkning skal kunne ta del i en opplyst debatt om både lønnsoppgjør og andre faktorer som er viktige for ens personlige økonomi. Det mener jeg vi legger til rette for på ulike måter ved å orientere Stortinget om disse tingene.

Jeg har lyst til å minne representanten Lundteigen på at forskjellen mellom 2,4 og 1,7 pst., som han selv viste til, kommer fra pensjonsreformen. Det var en reform som Senterpartiet var for, og som de støttet og søkte flertall for da den ble innført. Så har denne regjeringen sagt at nettopp fordi pensjonistene har opplevd en svakere kjøpekraftsutvikling som følge av moderate lønnsoppgjør nå i tre år på rad, har vi brukt 840 mill. kr i revidert budsjett for å gi lettelser til pensjonister, og da særlig de med lave og midlere pensjoner.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [11:14:44]: Jeg har et spørsmål til statsråd Frank Bakke-Jensen.

For en måned siden presenterte regjeringen sin nordområdestrategi i Bodø, i en landsdel som går godt, og der pilene peker oppover. Strategien innebærer på en rekke områder en videreføring av politikken som Stoltenberg II-regjeringen førte. Det er bra, og det stiller vi oss bak. Samtidig avklarte statsråd Bakke-Jensen at Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen på et avgjørende punkt skiller lag med Arbeiderpartiet. Ifølge NRK Nordland sa statsråden

at det i nordområdepolitikken ikke er regjeringens oppgave å stake ut kursen.

For meg vitner den uttalelsen om passivitet. Skal vi mene alvor med nordområdene, trenger vi en regjering som viser lederskap, ikke en regjering som står på sidelinjen og bare heier på dem som lykkes, som statsråden formulerte som en form for ideal. Regjeringen må være en pådriver internasjonalt og nasjonalt. Her kommer ikke resultatene uten det politiske lederskapet, som nettopp staker ut kursen, tenker langsiktig, viser vilje og ikke bare står på sidelinjen og heier på dem som lykkes på egen hånd.

Vår regjering oppnådde store resultater gjennom et aktivt lederskap, ved å ha en politisk agenda og en vilje til å stake ut kursen. Vi fikk bukt med det ulovlige, uregulerte fisket i Barentshavet. Vi fikk på plass en delelinjeavtale med Russland. Vi bidro sterkt til den oppbyggingen av Arktisk råd som har skjedd de senere årene. Vi fikk etablert BarentsWatch. Vi sørget for å styrke Tromsø, Bodø og Alta som kunnskapsbyer, viktige kunnskapssentre i nordområdene.

Kan statsråden forklare hvorfor Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen ikke vil stake ut kursen i nordområdene?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [11:16:45]: Det er ikke et riktig sitat. Vi sa ikke at vi ikke skulle stake ut kursen. Vi sa at det var en del ting som skal skje i nordområdene. Vi har lagt vekt på at nordområdestrategien skal være relevant for landsdelen Nord-Norge og nordnorsk næringsliv, nordnorske innbyggere og nordnorske kunnskapsinstitusjoner framover. Så har vi sagt at den næringsutviklingen som kommer, er det ikke vi politikere primært som skaper, det er det næringslivet som skaper. Vi staker ut kursen, men vi blir ikke utøvere i det næringslivet som kommer i Nord-Norge. Forskjellen på de to strategiene er at vi har dratt nordområdepolitikken ned for å gjøre den relevant for landsdelen, og så forsterker vi de institusjonene og de feltene vi mener er viktige for en slik satsing.

Når vi har en spesiell satsing på utdanning i nord, er det fordi de tre fylkene og de fleste kommunene i nord har levert Norges dårligste utdanning til de unge. Vi mener at for at de unge skal kunne bli i landsdelen, ta de mulighetene som kommer, skal de ha en like god skole der oppe som man får i de beste kommunene ellers i landet. Derfor har vi en helt særegen og rettet satsing på utdanning i nord, både på lærerutdanning for å sikre at vi får faglærte lærere i skolen, og på at de lærerne som er i skolen i dag, får etter- og videreutdanning. Det er å konkretisere Kunnskapsløftet i nord.

Så har vi en infrastrukturetsatsing som ser en eksportrettet landsdel. Det er også å legge til rette for eksportrettede næringer i nord.

Eirik Sivertsen (A) [11:18:45]: Jeg synes ikke statsråden svarer på spørsmålet, så la meg forsøke å stille det på en annen måte: For Arbeiderpartiet er det et klart mål at Norge skal være verdensledende innen hav. Da er Nord-Norge helt sentralt – 80 pst. av havområdene våre er nord for polarsirkelen. Det vil ikke komme av seg selv. Vi må ville det, og vi må satse – fiskere, oppdrettere, forskere, energi- og mineralsektoren, sammen med landets politiske myndigheter, og sammen med kunnskapsinstitusjonene. Sammen ønsker vi å få på plass et verdiskapings-

program for havnæringene. Arbeiderpartiet vil gjøre Norge verdensledende på områder der vi har fortrinn allerede – innenfor fisk, innenfor oppdrett, innenfor energi og innenfor utnyttelse av nye arter.

Deler statsråden denne ambisjonen? Og tror statsråden at det er mulig å nå dit uten at regjeringen staker ut kursen og viser tydelig lederskap?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [11:19:40]: Ja, jeg deler ambisjonen, jeg deler visjonen. Og jeg mener ærlig talt at hvis representanten hadde lest strategien, hadde han sett at her er det klar kurs, stø kurs, her er det lederskap. Vi har gjort nettopp det som manglet i den forrige satsingen. Vi har konkretisert hvilke satsinger som skal være der, vi har konkretisert hva slags verktøy vi bruker, og vi bruker kunnskapsinstitusjonene. Vi bruker dem helt ned til barnehage og førsteklasse, helt ned til grunnskole, for å dra med oss de unge i landsdelen. Vi bruker infrastrukturtiltak for å dra med oss bedriftene og næringslivet i landsdelen. Vi bruker de store kunnskapsinstitusjonene for å vise at vi er verdens fremste sjønasjon. Vi er gode på hav. Vi har levert en strategi om hav, og vi har levert en stortingsmelding om de geopolitiske spørsmålene som omhandler havet. Det overrasker meg at representanten ikke ser at han nå er med på en stødig reise rett fram.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme.

Sak nr. 2 [11:20:49]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Hadia Tajik til statsministeren, er overført til næringsministeren. Spørsmålet vil bli besvart av kommunal- og moderniseringsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 5, fra representanten Åsmund Aukrust til næringsministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Spørsmål 7, fra representanten Freddy de Ruiters til kunnskapsministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 10, fra representanten Tor Bremer til fiskeriministeren, er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 11, fra representanten Arild Grande til kulturministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Hadia Tajik til statsministeren, er overført til næringsministeren. Spørsmålet vil bli besvart av kommunal- og moderniseringsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Hadia Tajik (A) [11:21:20]: «Sal av Statskog. Ikkje leveringsplikt for fisk. Privatisering av utanlandskablar. Delprivatisering av Statkraft. Privatisere Avinor. Selje NSB, NRK og Bring. Sal av Flytoget. Endre konsesjonslova for landbruk. Og generelt auke det private eigarskapet i statleg eigde selskap som Telenor og Kongsberg Gruppen. Dette er nokre døme på regjeringa og regjeringspartia sin iver etter å privatisere og selje Noreg.

Kan statsministeren gjere greie for kvifor regjeringa er så opptatt av å selje fellesskapets verdiar?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:22:01]: Representanten kommer med en rekke gale påstander i sitt spørsmål, og bruker en lite opplysende retorikk. Spørsmålet viser at Arbeiderpartiet bruker en retorikk i opposisjon som ikke henger sammen med den politikken man fører i posisjon. Faktum er at Arbeiderpartiet i posisjon har åpnet for privat eierskap i en rekke statlige selskaper. Det har fått Høyres støtte. Eksempler på dette er børsnotering og delprivatisering av Statoil og Telenor samt privatisering av Arcus og Norsk Medisinaldepot.

Dersom man skal følge Arbeiderpartiets retorikk, har ingen solgt mer av fellesskapet enn Arbeiderpartiet selv. Å bli kritisert av et parti i opposisjon for å gjøre det samme som partiet selv gjorde i posisjon, er alltid interessant. Men dersom denne retorikken er en forsmak på høstens valgkamp, ligger det an til å bli en lite opplysende debatt.

Regjeringen vil stimulere til mer privat eierskap i norsk næringsliv. Det er viktig med en god balanse mellom det offentlige og private eierskapet. Regjeringens eierskapspolitikk er redegjort for i eierskapsmeldingen. Her fremgår det hvilke selskaper regjeringen mener staten bør eie.

Regjeringen har ikke bedt om fullmakt til å privatisere Statskog, Statkraft, Avinor, NSB, NRK eller Posten Norge, som nevnes av representanten. Regjeringen ønsker videre fortsatt statlig eierskap i Telenor og Kongsberg Gruppen for å opprettholde kunnskapsbaserte og høyteknologiske konsern med hovedkontor i Norge.

Vi er tydelige på at eventuelle endringer i statens eierandeler kun skal gjennomføres dersom dette anses å være økonomisk gunstig for fellesskapet. Vi har ikke hastverk.

For å bidra til et mer mangfoldig og verdiskapende norsk næringsliv ønsker regjeringen over tid å redusere statens direkte eierskap i selskaper hvor det ikke foreligger særskilte grunner for at staten bør eie. Jeg minner imidlertid om at regjeringen i eierskapsmeldingen slår fast at staten skal forbli en betydelig og langsiktig eier i norsk næringsliv også i fremtiden.

Regjeringen fører en politikk med sikte på å utnytte våre felles ressurser og offentlige penger mest mulig effektivt. En gang i tiden var også Arbeiderpartiet opptatt av det.

Hadia Tajik (A) [11:24:27]: Dersom dette var ein forsmak på haustens valkamp, har me iallfall fått vita at Høgre ikkje har tenkt å bruka tida på å snakka om sin eigen politikk, men først og fremst har tenkt å gå til angrep på andre. Når eg stiller spørsmål basert på kombinasjonen av regjeringspartia sine eigne forslag og deira eigne partiprogram, prioriterer ein altså heller å gå til angrep på Arbeiderpartiet. Spørsmålet mitt er ganske enkelt: Skal folk og veljarar og tilsette i alle desse selskapa no rekna med at

det Høgre og Framstegspartiet har signalisert i sine parti-program og summen av deira forslag, er avlyst gjennom det som Jan Tore Sanner no seier, eller står det faktisk framleis ved lag slik som det er uttrykt i deira forslag og partiprogram?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:25:15]: Representanten Tajik må regne med å få tilsvaret når man legger seg på et så lavt politisk nivå retorisk og er så upresis og kommer med direkte feilaktige påstander i sitt spørsmål. Det har jeg tilbakevist punkt for punkt. Det må jo være et problem for Arbeiderpartiet når deres partileder var stabssjef ved Statsministerens kontor da man ifølge representanten solgte ut Norge, og den samme partilederen nå ønsker å bli statsminister.

Dette handler om å ta vare på norske verdier, norske arbeidsplasser, norsk verdiskaping. Og ja: Regjeringen er opptatt av at vi skal ha en balanse mellom statlig og privat eierskap. Jeg tror knapt nok Arbeiderpartiet nevner verdien av privat eierskap i sitt program. Regjeringen og regjeringspartiene er opptatt av å styrke det norske private eierskapet, til gunst for norske arbeidsplasser.

Hadia Tajik (A) [11:26:16]: Tilsvaret er heilt fint, og det må ein gjerne koma med. Når det gjeld Arbeiderpartiets partiprogram, kan eg forsikra alle om at det står veldig mykje om betydninga av at det vert skapt arbeidsplassar ikkje minst i privat næringsliv. Det ser me at nesten ikkje har skjedd under Høgre–Framstegsparti-regjeringa.

Så vil eg understreke at det er ingen som viser ein så stor iver etter å selja ut ting som er viktige for Noreg – skog, fisk, viktige selskap for norsk infrastruktur, selskap som representerer viktig fagkompetanse for Noreg – som det Høgre og Framstegspartiet i sum gjer. Mitt spørsmål er ganske enkelt: Kvifor er det så viktig for Høgre og Framstegspartiet å visa denne iveren etter åuka privatisering på område der me ser at det faktisk fungerer at staten har ei rolle i eigarskapet? Kvifor er det sånn at deira ideologiske iver overskygger det gode statlege eigarskapet som ein har sett gjennom ganske mange år?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:27:12]: Jeg kan nesten ikke tro at representanten selv tror på sin egen retorikk når man representerer et parti som har delprivatisert Telenor og Statoil, som har vært riktige beslutninger, og som Høyre har støttet, og at man nå kritiserer en regjering for å ha en mindre ambisiøs nedsalgsprosess enn det Arbeiderpartiet hadde selv på begynnelsen av 2000-tallet.

Det er viktig med et balansert eierskap. Det er viktig at vi styrker det norske private eierskapet. Det er viktig for å trygge norske arbeidsplasser for fremtiden.

Spørsmål 2

Gunvor Eldegard (A) [11:27:52]: «Regjeringspartiet Fremskrittspartiet går til valg på å fjerne 100-metersonen.

Hva mener statsråden, som er Høyre-Fremskrittsparti-regjeringens fremste talsperson på dette feltet, om denne politikken?»

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:28:19]: Jeg har ingen planer om å fjerne byggeforbudet i 100-metersbeltet til strandsonen langs sjøen.

Gunvor Eldegard (A) [11:28:33]: Takk for svaret. Det var eit svar som roar meg, for sidan 1950-talet har det vore politisk einigheit om å ta vare på verdiane i strandsona. Det generelle byggjeforbudet i 100-metersbeltet langs sjø vart første gong innført i 1965, og forbudet har vore lovfesta sidan 1985 i plan- og bygningslova. Her står det at i 100-metersbeltet skal det takast særleg omsyn til naturmiljø, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

Allemannsretten er eit gratis fellesgode, og ferdsel i strandsona er ein viktig del av dette. Denne retten er tufta på at me skal oppføra oss omsynsfullt med tanke på grunneigarar og andre brukarar, og visa respekt for nærmiljøet. Likevel ser me ofte at det er sett opp ulovlege stengsel eller andre fysiske hindringar som hekk, gjerde o.l., eller skilting og andre privatiserende tiltak som har til hensikt å stoppa eller vanskeleggjera lovleg ferdsel. Kva tiltak meiner statsråden bør gjerast for å hindra ulovleg privatisering av strandsona?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:29:39]: Hvis det er ulovlig privatisering, er det selvsagt noe for myndighetene å ta tak i. Min erfaring er at vi i Norge er flinke til å ta vare på eiendomsretten og allemannsretten, og at kommunene har gode verktøy for å sikre både vern og ønsket utbygging i strandsonen. Det er gitt statlige planretningslinjer for hvordan kommunene kan praktisere slik differensiert forvaltning, og mitt inntrykk er at det praktiseres på en god måte. Vi går nå gjennom de erfaringene man har, og vi vil også vurdere om retningslinjene skal justeres på bakgrunn av erfaringene – og også som en konsekvens av kommunereformen, hvor vi får større kommuner langs kysten. Men når det gjelder ulovlig privatisering, er det selvsagt et spørsmål som må tas tak i av rettsmyndigheter.

Gunvor Eldegard (A) [11:30:42]: Takk for svaret. Regjeringa har òg uttalt at dei gjennom lovverket vil ha statleg sikring av friluftslivområde, leggja til rette for at befolkninga over heile landet har god tilgang til strandsona, og at lovverket er det viktigaste verkemiddelet for å oppnå dette. Regjeringa påpeikar at strandsona er det arealet i Noreg som er under det sterkaste nedbyggingspresset, at byggjeforbudet ikkje er absolutt, og at det kan fråvikast gjennom planar og dispensasjonar. Særleg i dei befolkningstette områda er det stort press for nedbygging, og det vert veldig ofte gjeve dispensasjon frå regelverket om byggjeforbudet. Korleis vil statsråden sikra at det vert lagt til rette for at befolkninga over heile landet har god tilgang til strandsona?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:31:33]: Vi har et tjenlig lovverk for det i dag, og jeg mener vi har grunn til å være fornøyd med måten som både kommuner og staten har lagt til rette for allmennheten i 100-metersbeltet på. Det er en viktig norsk verdi at man har god tilgang, og kommunene kan gjennom planverket sikre en god balanse

mellom vern og utbygging. Så er det slik, som jeg svarte i mitt forrige innlegg, at regjeringen nå går gjennom de erfaringene man har, og også vil vurdere justeringer i retningslinjene hvis det er behov for det.

Spørsmål 3

Kjell-Idar Juvik (A) [11:32:31]: «I Fremskrittspartiets nye program kan vi lese at: «Avinors monopol utvikles og virksomheten privatiseres, deles opp eller selges og at staten legger til rette for størst mulig grad av konkurranse innenfor området.»

Når vil Stortinget motta en sak om dette, og hvordan har statsråden tenkt at Avinors utjevningsmodell mellom lønnsomme og ulønnsomme flyplasser ivaretas slik at man kan opprettholde et bredt og variert flyrutetilbud over hele landet også i fremtiden?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:33:10]: Jeg er glad for at representanten Juvik er optimistisk med tanke på Fremskrittspartiets valgresultat til høsten. Det er jeg også. Vi har gjennomført mye i den tiden vi har sittet i regjering, og det er en grunn til at folk ønsker mer av det. Men det å framlegge Fremskrittspartiets forslag til nytt parti-program før partiprogrammet trer i kraft, er litt vel offensivt. Vi må også avvente valgresultatet for å se om vi skal regjere alene, som representanten Juvik legger til grunn, eller om vi skal regjere sammen med andre. Jeg tror nok at det blir sammen med andre, og da vil det være regjeringsplattformen som regjeringen baserer seg på når den legger fram politikken.

Vi har nettopp fra regjeringen lagt fram en eiermelding om Avinor. Det er egentlig den det burde vært interessant å diskutere. Der legger vi til rette for å utvikle luftfartsnæringen i Norge. Vi legger til rette for å investere mer i infrastruktur. Vi legger også til rette for at flere private aktører kan være involvert i flyplassvirksomhet. Det gjør at de reisende vil få et bedre tilbud. Innslagene av privat aktivitet har også fått støtte fra lokale Arbeiderparti-ordførere, f.eks. i Haugesund. Jeg håper at Arbeiderpartiet i Stortinget er like visjonære som sine lokalpolitikere.

Det viktigste spørsmålet er hvordan en sikrer en god luftfartsstruktur over hele landet. Det er egentlig hovedspørsmålet. Hvordan sikrer en den interne subsidieringen som Avinor i dag gjør? Det kan en gjøre på flere måter. Fremskrittspartiets tilnærming har vært at en kan gjøre det over statsbudsjettet. I dag gjør en det gjennom intern subsidiering i Avinor. Det er det ulike politiske meninger om, men det viktige er at det kan sikres på flere måter enn en gjør det i dag.

Allikevel har Fremskrittspartiet et ganske klart alternativ til dette, men jeg registrerer at en på den rød-grønne siden har ønsket å ta vekk en del av virkemidlene som Avinor i dag får overskudd fra, f.eks. taxfreesalg, som genererer mye av overskuddet som gjør at en kan ha flyplasser i distriktene. Derfor er det egentlig enda mer interessant å vite hva en rød-grønn konstellasjon i valgkampen vil bli enige om at de skal fremme som finansieringsmetode. Når noen partier ønsker å diskutere å fjerne taxfreeordningen totalt sett, handler det ikke bare om hvorvidt det er Vinmonopolet eller andre som selger alkohol på flyplass-

er. Det vil ikke være omsetning i særlig betydning, og da mister en også inntektene. Det er en tilnærming jeg vil advare sterkt mot. Vi vet at Arbeiderpartiet har diskutert den løsningen flere ganger før sine landsmøter. Vi håper at Arbeiderpartiet ikke faller ned på en sånn løsning. Det ville virkelig skade flyplassene i Distrikts-Norge.

På de 30 minste flyplassene er det mer flyaktivitet og flere passasjerer nå enn det var ved regjeringsskiftet. Det tyder på at regjeringen jobber for å gi folk et godt flytilbud i hele landet. Jeg synes en skal vurderes på resultatene, og resultatene går altså i riktig retning.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:36:10]: Det er faktisk sånn at det som sikrer denne modellen, er Avinor-modellen, der man har en samfinansiering mellom dem som går med overskudd og dem som går med underskudd. Jeg vil i hvert fall gjøre det jeg kan for å bidra til at Fremskrittspartiets politikk ikke skal videreføres de neste fire årene. Det var ikke det som var poenget mitt.

Men både det som er i ferd med å skje i denne perioden, og det som kan skje i kommende periode, er det viktig at velgerne er klar over. Representanten prøver å dra fram taxfreekortet på nytt igjen – da bør han heller lese seg opp på programmet til Arbeiderpartiet. Det er rimelig avklart. Vi skal fortsette finansieringen av Avinor og beholde Avinor-modellen som i dag, og inntektene fra taxfree skal fortsatt gå til Avinor. Det som er diskusjonen, er hvorvidt Vinmonopolet skal drifte eller ikke.

Det er ikke sånn at statsråden venter på eiermeldingen. Allerede i neste uke skal han ha generalforsamling. Der foreslår han å endre vedtektene før Stortinget har ferdigbehandlet eiermeldingen. Synes statsråden at det er en grei behandlingsmåte?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:37:15]: Når det gjelder samfinansiering, peker jeg på at Arbeiderpartiet heller ikke kommer til å få flertall alene. Vi vet at flere av partiene som Arbeiderpartiet vil ha som en del av sin konstellasjon, ønsker en taxfreeordning dit pepperen gror, eller ønsker store endringer i den. Derfor vil en i den politiske debatten i valgkampen, når debattene skal føres der, måtte sammenligne hva de ulike løsningene er. Det er interessant hvis Arbeiderpartiet allerede nå avklarer at deres samarbeidspartiers alternative forslag blir kansellert. Det ville være oppklarende. Det er i så fall veldig gledelig, for denne debatten som f.eks. Senterpartiet og andre har ført, har ikke vært med på å styrke flyplassene i distriktene, snarere tvert imot.

Når det gjelder politikken som er blitt ført overfor Avinor, ligger den i meldingen som er fremmet til Stortinget. Jeg forstår ikke helt hva representanten Juvik sikter til når han mener at skadelige ting har skjedd i denne perioden. Det skulle jeg gjerne fått utgreid. Det vi ser, er at det skjer store investeringer i luftfartssektoren.

Kjell-Idar Juvik (A) [11:38:19]: Da er Avinor-modellen avgjørende – og at man får investering i hele landet og har et godt lufthavnsnett. Men denne regjeringens ensidige holdning, også på dette området, er at man ensidig tror på konkurranseutsetting og det private. Det er det man legger opp til. Det er partiet veldig tydelig på i programmet sitt, de har det i regjeringserklæringen, og sågar skal representanten i generalforsamlingen i neste uke

åpne i vedtektene for at man kan selge ut flyplassene fullt ut til private – altså begynne å bygge ned Avinor-modellen. Det er det han legger opp til.

Og Bodø, som har vært det store eksperimentet til regjeringen når det gjelder konkurranse og utsetting av bakketjenesten og brann og sikring – har det vært vellykket? Nei, det har det ikke. Det har vært så lite vellykket at de faktisk ikke vil videreføre kontrakten når den går ut, og benytte seg av opsjonen, og kommer til å drive med underskudd. Det viser at de har underbydd tjenesten. Det går også på bekostning av tilbudet, og det er stor skepsis til det som skjer i sommer, med hensyn til driften.

Spørsmålet mitt er: Synes statsråden det er greit at man endrer vedtektene før eiermeldingen er behandlet?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:39:27]: Her kommer det mange påstander som ikke har rot i virkeligheten. Det er ikke sånn at det eneste denne regjeringen har gjort, er å sette flyplasser ut på anbud o.l. Vi driver som før, men vi driver bedre fordi det investeres mer. En sørger for at en kan få mer igjen for pengene en del steder. Vi ser at i Haugesund-området er alle Arbeiderpartiets ordførere veldig fornøyd med løsningen vi har hatt, eller som vi er i gang med – nemlig at en skal kunne sette ut driften av flyplassen på anbud. Men det er fortsatt Avinor som skal eie flyplassen. Det må Arbeiderpartiets representant snart klare å se forskjell på når han argumenterer med og gir inntrykk av at ting selges fra staten. Nei, ting eies av staten på disse områdene, men skal driftes på en enda mer profesjonell måte.

Vi ser at det er et bedre flytilbud. Det er flere som reiser med fly nå, enn det var før. En kan riste på hodet så mye en vil, men statistikken viser oppgang i antall flyreiser i Norge, ikke nedgang. Jeg håper Arbeiderpartiet legger til grunn en faktabasert debatt framover framfor å drive med den skremselspropagandaen vi har sett i denne saken og i andre temaer.

Spørsmål 4

Karianne O. Tung (A) [11:40:44]: «Fremskrittspartiet skriver i sitt nye program at en målsetting i deres økonomiske politikk er å bygge ned det offentlige eierskapet i selskaper som drives i direkte konkurranse med private aktører, at NSB skal selges, og flere jernbanestrekninger skal åpnes for konkurranse. Regjeringen har allerede besluttet at flere togstrekninger skal legges ut på anbud.

Hvilke planer har regjeringen om salg av NSB, og når vil dette bli kjent for Stortinget?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:41:12]: Jeg er litt overrasket over at Arbeiderpartiet i sitt andre spørsmål på rad tar utgangspunkt i et partiprogram som skal gjelde fra 2017 til 2021, og stiller spørsmål som om det plutselig er inkorporert i dagens regjeringserklæring. Jeg tror at for alle som forholder seg seriøst til det politiske livet og vet hvordan landsmøteforhandlinger er, er programmet som vedtas for neste periode, ikke noe som automatisk kommer inn i en regjeringsplattform. Arbeiderpartiet har historisk sittet såpass mye i regjering at jeg tror det er ganske åpenbart for dem.

Men debatten som reises, nemlig om hvordan en kan få en bedre jernbane, synes jeg er kjempeinteressant. Regjeringens eierpolitikk for NSB har blitt lagt fram i stortingsmeldinger for Stortinget, så det tror jeg egentlig at representanten Tung vet utmerket godt. Men det vi har gjort, bare for å oppsummere det, er at vi har økt investeringene i jernbanen kraftig. Det betyr at det nå investeres i å bygge bedre jernbane. Det bygges mer dobbeltspor, nettopp for å få økt frekvens, økt tilgang og økt kapasitet.

Så har vi gjort noe som ikke har vært gjort på mange tiår i dette landet: Vi har begynt å vedlikeholde den infrastrukturen vi allerede har, i så stor grad at en nå faktisk reduserer forfallet, istedenfor at det øker. Da Arbeiderpartiet overtok regjeringsskontorene i 2005, var det samlede ettersepet på jernbanevedlikeholdet ca. 9,5 mrd. kr. Med det budsjettet som Arbeiderpartiet foreslo for 2014, rett før de gikk av, ville det samlede vedlikeholdsetterslepet vært på over 18 mrd. kr – altså nesten en dobling i forfallet på jernbanen selv om en økte bevilgningene, for en prioriterte pengene feil.

I de tre og et halvt årene som denne regjeringen har styrt, har forfallet gått samlet ned, rett og slett fordi vedlikeholdsbevilgningene har blitt mer enn doblet. Det er noen av prioriteringene som virkelig er viktige for jernbanen.

Vi har også sørget for at vi har fått bedre organisering av en del ting. Vi har samlet eierskapet av jernbaneeiendommer som før har vært litt i Bane NOR og litt i Jernbaneverket. Nå er de samlet ett sted, i Bane NOR. Det blir en mer effektiv forvaltning. Vi har sørget for at noen av de underselskapene som NSB hadde, har blitt løftet opp og eies direkte av Samferdselsdepartementet, fordi billettsystemutvikling ikke skal være noe som bare NSB gjør, men skal være noe som det selskapet skal gjøre for hele jernbanesektoren, sågar for hele kollektivsektoren. Da får en mye nytte av den jobben som gjøres.

Det tredje er at vi bruker mer konkurranse. Arbeiderpartiet åpnet for konkurranse på godstransport, så de er ikke ukjente med det. Arbeiderpartiet styrer i mange fylker hvor en har anbud på buss, ferje, hurtigbåter – Arbeiderpartiet støtter sågar anbud når det gjelder hurtigrute og flytjenester. Vi ønsker også å ta det i bruk i større grad på jernbanen, for å få de beste som kan levere tjenester, til å levere tjenestene. Vi ønsker å bruke det store markedet som finnes av private leverandører innen vedlikehold, til å levere flere tjenester innen vedlikehold. Det ser vi at vi trenger med den ekstrasatsingen vi har. Så jernbanen blir gradvis bedre.

Vi ser at det nå er en oppgang igjen i godsvolumet som blir transportert med jernbanen, nettopp fordi de sier at regulariteten er bedre på grunn av at skinnegangen er bedre.

Karianne O. Tung (A) [11:44:18]: Statsråden er kjent for å ha mange ambisjoner, og det er jo bra. Jeg regner også med at han har ambisjoner utover denne statsrådsperioden, som forhåpentligvis slutter i september. Jeg er litt overrasket over at statsråden ikke har større ambisjoner på vegne av eget parti-program og gjennomslag for eget parti-program i eventuelle framtidige regjeringsforhandlinger. Jeg er i hvert fall stolt av Arbeiderpartiets program og skal kjempe det jeg kan for at så mye som mulig av det som står der, skal bli framtidig politikk for en arbeiderpartiledet regjering.

I Prop. 131 S for 2016–2017, som transportkomiteen nå har til behandling, er regjeringen opptatt av at NSB skal bli et nordisk markedsledende selskap i 2025. Da må jeg nesten spørre statsråden: Har statsråden ambisjoner om at NSB skal bli et nordisk markedsledende selskap i statlig eller i privat eie?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:45:11]: Vi skal styre i lang tid – det er min ambisjon. Men denne regjeringen sitter fram til oktober. Da kan det godt hende at vår tid forlenges, men det kan være en annen regjering med borgerlige parti som er på plass. Vi inviterer mer enn gjerne inn både Kristelig Folkeparti og Venstre. Men den regjeringsplattformen vi styrer på, gjelder for denne fireårsperioden. Jeg tror også representanten Tung vet det utmerket godt – i all hennes polemikk. Det er slik vi må forholde oss til dette. Når representanten Tung spør «Hvilke planer har regjeringen om salg av NSB?», er det den nåværende regjeringsplattformen jeg svarer ut fra.

Min ambisjon er – som jeg også har nevnt før – at Fremskrittspartiet skal bli størst mulig og få størst mulig innflytelse. Og jeg mener også at Norge har bedre av å ha en fortsatt borgerlig regjering, med Fremskrittspartiet inkludert, enn av at vi går tilbake til rød-grønt forfall under en arbeiderpartistyrte regjering.

Ambisjonen min for NSB er veldig tydelig: Det skal være det beste jernbaneselskapet vi har, ikke bare i Norden, men gjerne også i verden. Det skal vi få til ved at vi gjør omstruktureringen nå, og at man leverer så gode tjenester som overhodet mulig.

Karianne O. Tung (A) [11:46:16]: Jeg kan ikke gjøre noe annet enn å tolke det dit hen at statsråden ikke ønsker å snakke høyt om at Fremskrittspartiet faktisk har en ambisjon om å selge NSB. Så det er ikke noe annet å gjøre enn å oppfordre velgerne til å lese Fremskrittspartiets partiprogram.

I 2015 behandlet Stortinget eierskapsmeldingen, og der vedtok flertallet i Stortinget, som da besto av alle partier unntatt Arbeiderpartiet og Senterpartiet, å ta stilling til en fullmakt om nedsalg i Flytoget til jernbanereformen var på plass. Nå er reformen på plass, så mitt spørsmål til statsråden blir derfor: Når skal regjeringen fremme en sak om salg av Flytoget, som Stortingets flertall faktisk har vedtatt at man skal gjøre?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:46:57]: Jeg forstår at representanten Tung er ivrig etter at regjeringen skal legge fram enda flere saker enda raskere. Det mener jeg at vi har gjort i større grad enn tidligere regjeringer. Men jeg tror også at representanten Tung vet utmerket godt at når det gjelder eierskapsmeldinger og liknende, er det relativt vanlig struktur på når de framkommer. Det er litt rart at representanten Tung egentlig vet svaret på det spørsmålet hun opprinnelig stilte, nemlig at det er blitt fremmet en eierskapsmelding hvor de spørsmålene som Tung her tar opp, allerede er blitt besvart. Så dette blir egentlig å løfte en debatt om jernbane, men hvor jeg ikke stiller som partiperson, men som statsråd. Det er mitt ansvar når jeg sitter i regjering og får denne talerstolen. Da stiller jeg ikke her som nestleder i Fremskrittspartiet, men jeg kan informere om hva Fremskrittspartiet ønsker.

Det viktigste her er at vi leverer en bedre jernbane enn den som har vært før. Det er nå flere avganger, det er rekordvekst i antall reisende, det er faktisk mer gods, og jernbanen vedlikeholdes istedenfor at den forfaller, slik som vi dessverre så under Arbeiderpartiets styre.

Spørsmål 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Åsmund Aukrust til næringsministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av næringsministeren, som er bortreist.

Åsmund Aukrust (A) [11:48:17]: «Fremskrittspartiet og Høyre går til valg på å redusere det statlige eierskapet. Høyre vil i tillegg delprivatisere Statkraft.

Som regjeringens fremste talspersonen på dette området, hvilke bedrifter som fellesskapet eier, mener statsråden bør selges i neste periode?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:48:33]: Regjeringens politikk på dette området ble framlagt i eiermeldingen. Det har jeg vist til nå i tidligere spørsmål, og det tror jeg også Arbeiderpartiet vet utmerket godt.

Diskusjonen som Arbeiderpartiet prøver å reise her, er jo egentlig at statlig eierskap framstår som mye bedre i alle sammenhenger, uansett. Det er et standpunkt vi kjenner fra Arbeiderpartiet. Men det er litt rart at de gangene Arbeiderpartiet har styrt, er det ingen som har solgt mer av statlig eierskap enn nettopp Arbeiderpartiet. Da er det rart at Arbeiderpartiet nå, når de sitter i opposisjon, beklager seg over at det selges eiendom fra Statskog – nettopp den samme eiendommen som Arbeiderpartiet i regjering ønsket skulle bli solgt. Da Arbeiderpartiet styrte, delprivatiserte de Telenor og Statoil, de solgte ut Cermaq, de har solgt ut en masse ulike selskap. Da er det litt rart å høre fra Arbeiderpartiet, når vi diskuterer statlig eierskap, denne store iveren som plutselig nå oppstår. Hva er det som har endret seg i Arbeiderpartiet, siden de nå plutselig har stikk motsatt standpunkt av det de hadde før?

Det jeg mener er viktig, er å se på hva som er statens primære rolle. Statens primære rolle er å sikre sikkerhet og trygghet i samfunnet, det er å sikre gode rammebetingelser for at en kan utvikle privat næringsliv. Jeg synes det er bra, og det bør også være en hovedgrunn, at en skal ha et privat marked, et privat næringsliv, som driver i Norge. Så skal det være godt regulert fra statens side, det har vi lagt til rette for, og det kommer vi til å legge til rette for.

Jeg er veldig uenig i Arbeiderpartiets tilnærming: at hvis bare staten får lov til å eie et selskap, framstår det som veldig bra. Vi ser altså at de selskapene som Arbeiderpartiet i sin tid var med og delprivatiserte, faktisk gjør det ganske godt i dag. Betyr det at Arbeiderpartiet nå vil gjøre om på den politikken som de selv har ført, som egentlig viste seg å fungere, men som ikke passer retorisk inn i den debatten som de har nå? Er det slik at en vil kjøpe tilbake i Baneservice, i Ambita, i Mesta, i Veterinærmedisinsk Oppdragscenter – alle disse selskapene som Arbeiderpartiet i sin tid var med og solgte ut?

Jeg synes heller ikke det er en smart politikk når vi ser på Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett, der Arbeider-

partiet foreslår å skattlegge norsk næringsliv med 4 mrd. kr mer, bare for å ta de fire milliarder kronene og spare dem i oljefondet i utlandet. Det betyr altså at en skattlegger norske arbeidsplasser for å investere i utenlandske arbeidsplasser. Det er en veldig dårlig form for tilnærming til hvordan en skal utvikle norske bedrifter, norsk næringsliv. Gjennom ulike støtteordninger og ulike ambisjoner har vi vist at vi satser på utvikling av mye ulikt innenfor norsk næringsliv. Sammen med staten klarer vi å sørge for at norsk næringsliv er konkurransedyktig i utlandet, en del av dem også ledende innenfor ulike næringer.

Men når det gjelder hvilke bedrifter staten bør eie framover fordi det er strategisk viktig, og hvilke som bare har en finansiell plassering, har dette blitt framlagt i eiermeldingen. Det tror jeg Arbeiderpartiet egentlig vet, og det er der de finner svaret på spørsmålet sitt.

Åsmund Aukrust (A) [11:51:38]: Her var det mye å gripe fatt i, men spørretimen er for at statsråden skal svare på spørsmål, ikke stille spørsmål eller invitere til debatt. Det tror jeg også statsråden er klar over, og likevel snakket han altså i 2 minutter og 50 sekunder før han kom i nærheten av et svar på spørsmålet som ble stilt.

Mitt spørsmål var nemlig: Hvilke bedrifter ser Fremskrittspartiet og Høyre for seg å selge ut? Det står i Fremskrittspartiets partiprogram at det er en målsetting i den økonomiske politikken å bygge ned det offentlige eierskapet. I Høyres partiprogram står det at man skal øke det private eierskapet i statlige bedrifter. Det er klart velgerne har krav på å få vite hvilke bedrifter det er Høyre og Fremskrittspartiet ser for seg. Er det konkrete bedrifter, eller er det ren ideologi – at uansett hvor man kan finne økt privat eierskap, er det bra for denne regjeringen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:52:31]: Det er litt rart å få den lille bøtta der når vi vet at han fikk svar på spørsmålet sitt, og det er altså at det står i eiermeldingen, der er det opplistet. Svaret var altså godt. Det jeg påpeker, men som Arbeiderpartiet åpenbart føler seg dårlig truffet av, er at Arbeiderpartiet også skal si hva de mener. Vil de reversere alle de ting som de før har vært for, eller ikke?

Jeg mener også at en må kunne se at det faktisk er mulig å ha ulik tilnærming til ulike statlige selskaper. Noen statlige selskaper forvalter naturressurser – og dem har ikke Fremskrittspartiet og Høyre sagt skal selges ut. Men det har en ikke fått med seg, siden representanten tar det opp i spørsmålet. Når Høyre vil delprivatisere Statkraft, handler det om å delprivatisere den delen av Statkraft som driver med utenlandske investeringer i energi. Det handler altså ikke om det norske arvesølv, men om det som er rene kommersielle investeringer i utlandet, rene finansplasseringer. Hvorfor skal norske skattebetalere ta risikoen med å tape penger ved å investere i utlandet? Der er det en diskusjon, og det hadde vært interessant om Arbeiderpartiet var med og deltok i debatten framfor bare å stå og kritisere.

Åsmund Aukrust (A) [11:53:35]: Statsråden er veldig klar over at spørretimen skal brukes til å svare på spørsmål, ikke til å invitere til debatt. Mange av de spørsmålene statsråden stiller, vil jeg gjerne svare på, men nå er det engang slik at jeg stiller spørsmål og statsråden skal svare.

Jeg synes det er interessant når han snakker om Statkraft, for jeg er enig i at Statkraft trenger forutsigbare rammer. Men jeg husker at vi så noe som var veldig dårlig fra denne regjeringen – et av de dårligste eksemplene på eierskap – en sen nattetime her på Stortinget. For å finansiere Fremskrittspartiets skattekutt for Norges rikeste mennesker tok man 5 mrd. kr rett ut av Statkraft over natten, noe som har betydd at de måtte legge ned sin offshore havvindstrategi i utlandet. Og så skriver Høyre i sitt partiprogram at man skal delprivatisere Statkraft for å sikre forutsigbarhet.

Mener Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen at den selv utøver så dårlig eierskap, at selskapene er i så dårlige hender, at man må selge dem ut for å sikre forutsigbarhet?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:54:32]: Jeg konstaterer at Arbeiderpartiet er ganske opptatt av ikke å ville snakke om egen politikk. Det gjelder ikke bare i stortingsalen, men også i den generelle debatten. Det hadde vært interessant om vi faktisk kunne ha standpunkter som møtte hverandre, i stedet for at en bare prøver å ta ting ut av sin sammenheng. Når det gjelder Statkraft, eller når det gjelder fornybar energi, er det interessante å se hvilke rammebetingelser det er for å investere i fornybar energi i Norge, i stedet for å henge seg opp i hvilket selskap som investerer. Vi sikrer eierskapet til dette gjennom – jo, det gjør vi, du kan riste på hodet så mye du vil – faktisk å ha en del grunnrentebeskatning og lignende.

Men det som er det interessante her når det gjelder fornybar energi, er: Det investeres nå ca. dobbelt så mye i fornybar energi i Norge som snittet de siste 25 årene. Det betyr at vi har fått en dobling i investeringstakten under dagens regjering, som Arbeiderpartiet synes er helt grusomt. Jeg tror at alle som er opptatt av fornybar energi, bør være glad for en borgerlig politikk som faktisk sier ja til konsesjoner, som sørger for at avskrivningsregler blir bedre, og som sørger for at det grønne sertifikatsystemet blir bedre. Arbeiderpartiet nekter å innse det – og man rister på hodet over slike påstander – men det er likevel et faktum.

Spørsmål 6

Ketil Kjenseth (V) [11:55:58]: «I Riksrevisjonens selskapskontroll av helseforetakene for 2013 påpekte de mangel på risiko- og sårbarhetsanalyser av IKT og få øvelser knyttet til IKT-sikkerhet. Det nasjonale kompetanseorganet skal være Helsetilsynet.

Hvilken systemkompetanse har de knyttet til sikkerhet og sårbarhet innen IKT i sykehusene, og hvilken rolle spiller de med tanke på å sikre mer personlig kritisk infrastruktur som pacemakere og insulinpumper som den enkelte pasient bruker?»

Statsråd Bent Høie [11:56:39]: IKT er blitt et helt sentralt verktøy i arbeidet med å sikre forsvarlige helse- og omsorgstjenester til befolkningen. Det er satt i gang flere tiltak for å sikre bedre samordning og styring av IKT-utviklingen i helse- og omsorgssektoren – tiltak som også styrker IKT-sikkerheten.

Etter Riksrevisjonens selskapskontroll i 2013 har jeg fulgt opp de forholdene som ble påpekt på beredskapsom-

rådet. I foretaksmøtene har jeg stilt krav om å utvikle beredskapsplaner på IKT-området, krav om å gjennomføre risikoanalyser, krav om regelmessige øvelser og krav om at beredskapsplanene koordineres med berørte aktører.

Helseregionene har informert om at alle helseforetakene har etablert beredskapsplaner på IKT-området. Det gjøres jevnlig risiko- og sårbarhetsanalyser. Det gjennomføres regionale IKT-øvelser med etterfølgende evaluering, og hvor man iverksetter tiltak når det avdekkes svakheter.

Det finnes i dag ikke et eget sektortilsyn for informasjonssikkerhet på helseområdet. Statens helsetilsyn har det overordnede tilsynsansvaret i sektoren. Fylkesmannen er tillagt myndighet til å føre tilsyn med helse- og omsorgstjenesten – og er da direkte underlagt Statens helsetilsyn. Helsetilsynet har det overordnede ansvaret for tilsyn med beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid. Fylkesmannen har ansvar for tilsyn med helsemessig og sosial beredskap, herunder tilsyn med beredskapsplaner og arbeid med de innsatsfaktorene som er påkrevet for å kunne yte forsvarlige helse- og omsorgstjenester, inkludert IKT.

I tillegg til det tilsynet som Statens helsetilsyn utfører, har Datatilsynet ansvaret for tilsyn med IKT-sikkerheten ut fra personvern hensyn. Direktoratet for sivil beredskap har tilsyn med elektromedisinsk utstyr, og Nasjonal sikkerhetsmyndighet har tilsyn etter sikkerhetsloven.

Det er riktig at Statens helsetilsyn har en sentral tilsynsrolle, men Helsetilsynet er ikke det sentrale kompetanseorganet for beredskap og sikkerhet på IKT-området, slik representanten synes å forutsette. Det er Helsedirektoratet som er det sentrale kompetanseorganet for beredskap. Direktoratet for e-helse er etablert for å bidra til bedre styring og koordinering på e-helseområdet, men har ikke noe formelt ansvar for informasjonssikkerhet. Norsk Helsenett SF har den operative rollen i arbeidet med informasjonssikkerhet i helse- og omsorgssektoren og drifter bl.a. HelseCERT, som bl.a. overvåker trafikken på helsenettet og utarbeider sårbarhetsoversikter.

Vi er nå i en fase hvor det skjer svært mye på IKT-området, også innenfor helsesektoren. Helsesektoren har hatt skjerpet oppmerksomhet på informasjonssikkerhet, ikke minst operativt gjennom arbeidet i Norsk Helsenett. Økt bruk og avhengighet av IKT gjør også at man i tiden framover må se på hvordan den tradisjonelle tilsynsrollen må suppleres med kompetanse knyttet til IKT.

Ketil Kjenseth (V) [11:59:28]: Jeg takker statsråden for et utførlig svar. Jeg prøvde å telle antall organer som er involvert i ulike tilsyn. Jeg kom til ca. ti – og jeg må si jeg er litt usikker på hvem av dem som egentlig har ledertrøya når det gjelder dette tilsynet.

I går avga helse- og omsorgskomiteen innstilling i en av prestisjesakene til statsråden og Høyre – en undersøkelseskommisjon i helsesektoren, som Venstre ga sin støtte til. Men vi foreslo også en IKT-kompetanse i det organet – i hvert fall i merknadsform. Vi trenger også etterforskningskompetanse knyttet til IKT-kompetanse og digitale hendelser i helsesektoren – de er, som statsråden sa, i ferd med å bli altomfattende i helsesektoren. Men det vil regjeringspartiene ikke støtte. Vi ser nå, når Helse Sør-Øst har fått en ekstern rapport, at det har vært brudd (presidenten klubber) både på sikkerhetsloven og på pasientloven.

Hvem av alle disse aktørene skal ha den etterforskningskompetansen og den IKT-kompetansen (presidenten avbryter) – heller ikke i et nytt organ?

Presidenten: Taletiden er ute. Statsråd Høie, vær så god.

Statsråd Bent Høie [12:00:41]: Det er Helsetilsynet som har det overordnede tilsynsansvaret i sektoren. Jeg opplever at IKT og medisinsk-teknisk utstyr nå er en integrert del av pasientbehandlingen, og legger nok til grunn at det er viktig at det er Helsetilsynet som fortsatt har det overordnede tilsynsansvaret i sektoren. Som jeg sa i mitt forrige svar: Det er viktig at vi ser på hvilken type kompetanse de har på IKT-området for å kunne gjøre denne jobben på en riktig måte.

Når det gjelder undersøkelseskommisjonen: Den vil ikke komme istedenfor tilsynet, den vil komme i tillegg og arbeide mer systemorientert med å avdekke årsakene til alvorlige hendelser – til at svikt skjer.

Ketil Kjenseth (V) [12:01:41]: Jeg takker for svaret.

Med så mange aktører og en ny aktør på gang er det litt uforståelig at Helse Sør-Øst har begitt seg utenlands – egentlig utenfor lovgivningen for dette – og at ingen av tilsynsorganene har gitt dem innspill om å stoppe den galeien tidligere, men nok om det.

Det neste spørsmålet er: Hvem i Norge er det som godkjenner sikkerhetsklarering når det gjelder pacemaker, insulinpumper, smertepumper og annet som er knyttet til Internett? Meg bekjent sier de som både kan IKT, og som har fått operert inn pacemaker, at helsepersonellet ikke har sagt noe – som pasient har de ikke fått noen informasjon om at det er mulig å hacke en slik pacemaker. Hvem er det som sitter på kompetansen til både å føre tilsyn og å godkjenne det?

Statsråd Bent Høie [12:02:45]: Det er Datatilsynet som har ansvaret for tilsyn med IKT-sikkerhet, ut fra personvern hensyn. Det er på en måte tverrsektorielt. Det er Direktoratet for sivilt beredskap som har tilsyn med elektromedisinsk utstyr, og det er Helsetilsynet som har det overordnede tilsynsansvaret for tjenesten.

Jeg opplever at den rapporten som er lagt fram i dag, avdekker veldig alvorlige forhold. Vi kommer nå til å gå grundig inn i rapporten og vurdere alle sider som den avdekker. Jeg mener også at rapporten reiser viktige prinsipielle spørsmål, som går utover avtalen som Helse Sør-Øst har inngått om tjenesteutsetting av IKT. Jeg vil derfor sette i gang et nasjonalt arbeid om informasjonssikkerhet i helse- og omsorgssektoren, der også fagorganisasjoner og de tillitsvalgte vil bli invitert med.

Spørsmål 7

Fra representanten Freddy de Ruiten til kunnskapsministeren:

«Det jobbes med å starte en ny folkehøgskole på Evje. Skolen skal fokusere på å hjelpe ungdom som sliter med overvekt, til livsmestring og endring av livsstil. Det vil også forebygges utenforskap. Etterspørselen etter et slikt

tilbud er stort, og det foreligger en rekke helsefaglige anbefalinger av tilbudet. Dette vil hjelpe den enkelte og føre til store besparelser for samfunnet. Skolen har bred politisk støtte lokalt og regionalt.

Hvordan kan statsråden bidra til at dette viktige tilbudet på Evje kan komme i gang så raskt som mulig?»

Presidenten: Dette spørsmål er trukket tilbake.

Spørsmål 8

Jan Böhler (A) [12:04:05]: Jeg vil gjerne få stille følgende spørsmål til kunnskapsministeren:

«I den senere tid har media omtalt at barn sendes for å gå på skole i lengre og kortere perioder i land som Somalia, Tyrkia, Pakistan, Kenya og flere. Det betyr at barna mister kontakt med venner og norskspråklige miljøer, og at utdanning og integrering svekkes. I noen tilfeller utsettes de også for vold og andre belastninger på ekstreme koranskoler.

Hvordan vil statsråden påse at vi får nok kunnskap om hvor mange barn som sendes ut av landet, og om deres skjebne, og hvilke tiltak mener han vi bør bruke for bedre å motvirke dette?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:04:51]: La meg først starte med å si at jeg synes det er veldig bra at problemstillingen blir løftet opp. Jeg vil gi honnør til representanten Böhler for å gjøre det. Jeg vil også si at jeg synes det er veldig flott at han står i det som av og til er helt usaklig, urimelig og truende kritikk, som vi har kunnet lese om.

Det er to deler av dette svaret. Det ene dreier seg om skole, det andre dreier seg om hva resten av systemet gjør. Den viktigste delen av det siste er at Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi, har som jobb, og jobber aktivt med, å forebygge at barn og ungdom sendes til og etterlates i utlandet. IMDi jobber med å spre informasjon og øke kompetansen rundt disse problemstillingene hos dem som møter de aktuelle familiene i førstelinjen. Hvis vi skal bedre fange opp og forhindre at barn blir sendt til og etterlatt i utlandet mot sin vilje, er det helt avgjørende. I regjeringens nye tiltaksplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse varsles det at den innsatsen blir styrket.

Vi vet at en del barn sendes på skoler i land som Somalia, Tyrkia og Pakistan. Det kan være flere grunner til det. Noen foreldre ser sikkert på det som en mulighet til å få bedre kjennskap til kultur, religion og verdier i sitt opprinnelsesland. Det er det i og for seg ikke noe galt med, selv om vi må huske på at dette er norske barn. Verre er det dersom man gjør det fordi man er redd for at barna skal bli «for norske», for integrert. Da er det et bidrag til å frata barn muligheten til å være med venner, til å være en del av det norske samfunnet. I aller verste fall, dette er dokumentert, er det barn som blir utsatt for streng disiplin – selvfølgelig helt uakseptabelt – og i enkelte tilfeller også vold.

Vi har ikke nøyaktige tall på hvor mange elever som blir tatt ut av grunnopplæringen. Det er mange som ikke møter til opplæring – 207 barn i 2017. Dersom skolen får en bekreftelse på at elevene oppholder seg et annet sted

enn i Norge, omfattes de ikke av opplæringslovens rett og plikt til grunnskoleopplæring. Det er den vanskelige balansegangen her. Det er viktig at kommunene tar ansvar for at barna får den opplæringen de skal ha. Men jeg vil understreke at det er ikke noe i lovverket vårt i dag som gjør det forbudt å skrive barn ut av skolen og sende dem på skole i et annet land. Hvis man skulle gjort noe med det, måtte man eventuelt ha gjort noe med lovverket. Men det er også – og her kan det være problemstillinger som er i grenselandet, og som kanskje også er forbudt – elever som sannsynligvis blir tatt ut og sendt til skoler hvor norske barn ikke har noe å gjøre. Utdanningsdirektoratet har også en veileder: Minoritetsspråklige barn og ungdom på skole i foreldres opprinnelsesland, som jeg oppfordrer alle til å bruke. Der er det også steg for steg-veiledning for hvordan man skal håndtere denne typen situasjoner. Den er utgitt på flere språk.

Jan Böhler (A) [12:07:55]: Jeg takker statsråden for gode ord og for et godt svar.

Jeg vil understreke at problemet har et stort omfang. Bare i fjor var det 31 barn som ble hjulpet hjem fra Somalia av norske myndigheter og ambassaden vår, som var der mot sin vilje. Ifølge en rapport fra Institutt for samfunnsforskning, «Transnasjonal oppvekst», var det ca. 1 250 norske barn i Somalia i 2014. Så problemet har et stort omfang.

Jeg hørte statsråd Per Sandberg, innvandrings- og integreringsministeren, snakke om at det er behov for nye grep. Et grep som jeg mener man burde se på, er: Barn har en samtykkerett fra de er tolv år. Hvis barnet tas til utlandet og må være igjen der uten at det gir samtykke, kan det anses som frihetsberøvelse etter straffeloven?

Jeg er klar over at statsråden ikke er justisminister, men jeg mener at det her er behov for å samordne flere departementer.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:09:08]: Jeg er sikker på at innvandrings- og integreringsministeren vurderer det. Det er ikke mitt ansvar, som representanten sier.

Det er ingen som mener det er et problem at man går et år på skole i et annet land, selv om man er norsk, og selv om familien kanskje bor i Norge – det er ikke problemet. Problemet er at man sendes til skoler som har vilkår og måter å drive på og operere på som er grunnleggende i strid med det vi mener er god behandling av barn. Det er problemstillingen.

Dette har vi blitt mer oppmerksom på, og jeg mener vi gjør mye. Frivillige organisasjoner gjør også en utrolig viktig innsats for å hente barn hjem og hjelpe dem hjem når de varsler. Det å fortsette informasjonsarbeidet og også å drive holdningsarbeid blant foreldrene mener jeg er avgjørende. Men dette – holdningssiden av det – er noe disse minoritetsgruppene må ta et visst ansvar for selv også.

Jan Böhler (A) [12:10:17]: Jeg takker også for tilleggswaret.

En problemstilling f.eks. Røde Kors har tatt opp med meg, er at de har kontakt med barn i Irak, som ikke har noen egne penger, som er fratatt pass, og det er ingen unntaksbestemmelse for barn, så når de er ute av landet i to år, fratas de også midlertidig oppholdstillatelse her i Norge.

Så de er helt rettsløse og må komme seg til ambassaden selv for at noe skal skje.

Noe jeg mener regjeringen burde se på som en oppfølging, var å skaffe seg bedre oversikt over hvilke barn som oppholder seg i hvilke land, og at ambassadene i flere land kunne ta samme initiativ som det ambassaden vår i Kenya har gjort, å være mer aktiv i å undersøke hvordan det går med barna, hva slags skoler de går på, enten det er i Irak, i Somalia, i Kenya, i Tyrkia, i Iran eller i Pakistan, slik at man tar et større ansvar.

Det jeg spør om her, er egentlig samordning mellom flere departementer.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:11:28]: Jeg skal ta med meg det, og, som sagt er dette delvis berørt i den strategien som regjeringen kom med for ikke så lang tid siden.

Bare for å understreke det: Hvis man bare tar barnet sitt ut av skolen, uten å gi beskjed, bryter man pliktig opplæring, og da kan man bli straffet for det, bl.a. med bøter. Problemstillingen oppstår egentlig hvis man gjør alt etter boka, hvis man gjør det formelt sett riktig og skriver barnet sitt ut av skolen og sender det til hjemlandet. Da er det ikke noe i loven som sier at det er forbudt, i hvert fall ikke i den delen av loven som jeg har ansvar for.

Men jeg har stor sympati for og er enig i det representanten Böhler sier, at dette ikke kan ses på som simpelthen å sende barnet til utlandet. Det er ikke det som er problemet. Problemet her er at man går på skoler som, mange av dem, driver i strid med det som er grunnleggende verdier i Norge, og hvordan vi ønsker at barn skal bli behandlet.

Spørsmål 9

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:12:43]: «Barneombudets fagrapport «Uten mål og mening?» viser at PPT ikke gir skolene tilstrekkelig veiledning. De sakkyndige vurderingene er preget av standardformuleringer og er lite konkrete i å angi mål, innhold, omfang og organisering av opplæringen, og hvilken kompetanse som er nødvendig. Elevene blir ofte ikke fulgt opp av PPT etter at sakkyndig vurdering er gitt.

Hva vil statsråden gjøre for å tydeliggjøre kravene til PPT sitt arbeid?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:13:11]: Jeg mener Barneombudets rapport var betimelig, viktig og riktig. Den viser noe som ikke var ukjent, men som er veldig alvorlig, bl.a. at PP-tjenestens tilrådninger er for lite konkrete i mål, innhold, omfang, organisering og kompetanse. Det er også fanget opp i fylkesmennenes tilsyn i 2016. Begge rapportene gir grunn til bekymring. Tilsynet viser også at saksbehandlingstiden fremdeles er lang mange steder, til tross for at fagansatte i PPT i 2013 rapporterte at om lag 80 pst. av tiden gikk til sakkyndige vurderinger, testing og utredning. Men tid er jo ikke i seg selv en kvalitetsindikator, det er innholdet som teller.

Strategi for etter- og videreutdanning i PPT er en egen satsing for økt organisasjons- og kompetanseutvikling i PPT. Den skal vare i fem år, fra 2013 til 2018, og har gitt

flere ansatte og ledere i PPT tilbud om studieplass i videreutdanningen.

I tillegg har Utdanningsdirektoratet i samarbeid med KS utviklet veiledende kvalitetsforskrifter for å bidra til kvalitetsutvikling i PP-tjenesten. Der pekes det bl.a. på at PP-tjenesten, barnehagen og skolen skal ha avklart hva en god sakkyndig vurdering er, og at PP-tjenesten skal vite hva som fremmer gode, trygge og inkluderende barnehage- og skolemiljøer. Jeg kommer til å be Utdanningsdirektoratet følge opp hvordan det arbeides med forståelsen og oppfølgingen av de kriteriene.

Utdanningsdirektoratet skal også gjennomføre en modellutprøving i utvalgte regioner fra høsten 2017 for å se hvordan man bedre kan utnytte de samlede ressursene til Statped, Fylkesmannen og det lokale nivået, herunder PPT, og slik styrke kvaliteten i tilbudet til barn og unge med særskilte behov.

På dette området mener jeg vi trenger mer enn dette. Jeg har nylig nedsatt en ekspertgruppe for barn og unge med behov for særskilt tilrettelegging, og det har jeg gjort fordi jeg mener at det er mye som tyder på at spesialundervisningen ikke er god nok, og at systemet ikke fungerer godt nok. De skal bl.a. komme med forslag som kan gi alle som jobber i barnehage, skole og PPT, et bedre grunnlag for å velge de virkemidler som egner seg best for de barna det gjelder. De skal kunne komme med forslag til regelverksendringer, de skal kunne vise til kommuner hvor dette fungerer, og hva de kommunene gjør. Den rapporten kommer i mars 2018. Arbeidet ledes av professor Thomas Nordahl.

Jeg vil gripe fatt i anbefalingene fra ekspertgruppen når de foreligger, men det betyr ikke at vi ikke kan gjøre tiltak før den tid. Jeg har bl.a. spurt Barneombudet helt konkret om hvilke tiltak de mener kan gjennomføres på kort sikt for å følge opp rapporten de har kommet med.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:15:59]: Takk for et godt svar. Jeg tror i likhet med statsråden at det er veldig viktig at Barneombudet har laget denne rapporten og klart å skape såpass stor oppmerksomhet om akkurat dette viktige området. Det er over 50 000 unger som i dag får spesialundervisning. Utfordringen innenfor PPT er én av de tingene som mangler, men som statsråden sier, er det ikke bare det som skal til. Det er klart at vi må ha kyndige folk som skal lage disse rapportene, og det er jo alvorlig hvis det bærer preg av mye klipp og lim osv.

Alle er opptatt av tidlig innsats i skolen. Det som er utfordringen, er at ca. 70 pst. av dem som får spesialundervisning i dag, undervises av ufaglærte. Det er også en stor bekymring. Jeg lurer på hva statsråden tenker – han sa jo noe om det – når det gjelder etter- og videreutdanning for dem som er i PPT. Hva slags type etter- og videreutdanning, og hvordan ønsker han å legge vekt på mastergrad i spesialundervisning – kunne han si litt om det?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:17:06]: Når jeg snakket om etter- og videreutdanning, er det faktisk en satsing som kom under forrige regjering, som de rød-grønne satte i gang, og som vi har fortsatt. Så der er det en rørende enighet for én gangs skyld.

Regjeringen har også fremmet et forslag som ligger til behandling i Stortinget nå – stortingsmeldingen om lærelyst – om at skoler, barnetrinnene, skal ha spesialpedago-

gisk kompetanse, og at vi vurderer å lovfeste det. Det vil være viktig. I den nye lærerutdanningen er det også mulighet til å ta fordypning i spesialpedagogikk og også ta en master i spesialpedagogikk. Det kommer også en evaluering i juni av den store Statped-reformen, og det er viktig, for det er statens viktigste bidrag inn til disse barna.

Når det gjelder at det ikke er kvalifiserte lærere som underviser, er det lærerne som har ansvaret for undervisningen. Jeg mener det mest avgjørende er hvordan det da skjer. For å ha en assistent inne i klasserommet, det kan være greit, da har læreren ansvaret for alle elevene, men hvis det er slik at eleven blir tatt ut av klasserommet og satt alene med et dårlig opplegg med en ikke-faglært assistent, er det et problem.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:18:13]: Dessverre er det det som skjer i mange tilfeller, og det er jo det Barneombudet også har avdekket, at de som har krav på spesialundervisning, blir i dag ofte undervist av en assistent. Det er det som gjør det fortvilende for disse elevene, for de føler at de får manglende forventninger fra lærerne sine og de som underviser dem, sånn at de heller ikke får tatt ut sitt potensial. Det er veldig synd.

Statsråden viser til den rapporten som skal komme i juni – det var vel det han sa – evalueringen av Statped. Det blir veldig spennende. Men jeg lurer på om statsråden kan antyde noe om hvilken måte han ønsker å følge opp akkurat den rapporten på, og om det da f.eks. vil lages noen handlingsplan for spesialundervisning – eller hvordan han har tenkt å gjøre det.

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:19:01]: Når det gjelder den rapporten som kommer i juni, altså evalueringen av den store Statped-reformen, vet jeg ikke hva som kommer i den, rett og slett fordi den ikke har kommet ennå.

Men det jeg vil være mest interessert i, er om man har klart å oppfylle intensjonene bak reformen. Tanken var jo at Statped skulle, gjennom en omorganisering, klare å hjelpe flere barn og jobbe mer systemrettet, som det heter, altså ikke bare jobbe inn mot enkeltbarn, men jobbe med at hele kommunen skal mobiliseres for å hjelpe barna. Samtidig møter jeg foreldre som er bekymret for og mener at Statped har trukket seg unna, og at de får mindre hjelp enn tidligere. Så det er det jeg vil være mest opptatt av.

Når dette ekspertutvalget leverer sin innstilling, og også i og for seg før det, skal jeg ikke utelukke at det kan komme en type strategi, men jeg tror nok det viktigste da vil være rett og slett å følge opp utvalgets anbefalinger – vurdere det raskt, og så følge det opp.

Spørsmål 10

Fra representanten Tor Bremer til fiskeriministeren:

«I dag kan utanlandske eigarar eige båt og kvote under 15 meter. Dette har stått uendra i lang tid, og lenge var trenden at antalet utanlandsk eigde båtar var på veg ned. No er andelen utanlandsk eigde båtar sterkt aukande. Dette meiner statsråden er uproblematisk. Folket i nord peikar på at ikkje alle desse fiskarane reelt har flytta til Noreg, og det vert vist til såkalla postkasseselskap. Kva vil statsråden

gjere for å sikre at kvotane haldes på norske hender, og kvifor har antalet utanlandske båteigarar auka?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 11

Fra representanten Arild Grande til kulturministeren:

«NRK er en av våre viktigste felles møteplasser og sørger for et bredt programtilbud som hele befolkningen kan ta del i. NRK har også et ansvar for å hegne om norsk språk og kultur. Mens Stortinget forhandler om hvordan NRK skal finansieres i framtida, har regjeringspartiet Fremskrittspartiet, som for øvrig også har finansministeren, programfestet at de vil selge NRK. Hvordan ser statsråden for seg at NRKs tilbud blir dersom staten selger seg ut?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket tilbake.

Spørsmål 12

Ingvild Kjerkol (A) [12:20:14]: «Arronderingssalget av Statskogs eiendommer har omfattet over 400 000 dekar. Nye 30 000 dekar er lagt ut for salg. Den største eiendommen, Bjørå på Høylandet, er på 10 000 dekar. Dette er mer enn salg av spredte skogteiger som Stortinget har åpnet for, og heller et ideologisk nedsalg av fellesskapets eiendom. Det setter allmennhetens tilgang til jakt og fiske i spill. NJFF Nord-Trøndelag har krevd stans i nedsalget.

Hvorfor setter statsråden framtidas muligheter til jakt og fiske og friluftsliv i spill?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:20:55]: Eg takkar for spørsmålet, som openbert er stilt på feil premisser. Som eg også tidlegare har svart representanten Kjerkol i den ordinære spørjetimen, i november i fjor, er ikkje premisane i spørsmålet rette.

Først og fremst er eg ikkje einig i at salet til Statskog set dei framtidige moglegheitene til jakt, fiske og friluftsliv på spel. Det er to hovudgrunnar til det:

1. Mesteparten av skogen og utmarka i Noreg er eigd av private. På desse areala er det god tilgang til jakt, fiske og friluftsliv, og allemannsretten som vi nyt godt av i Noreg, gjeld på både privat og statleg grunn.
2. Arronderingssalet til Statskog utgjør mindre enn det føretaket har kjøpt av areal sidan 2010, og det er berre ein liten del av det samla arealet til føretaket. Det betyr at Statskog framleis skal vere ein viktig tilbyder av jakt, fiske og friluftsliv for allmenta, også i åra som kjem.

Eg har tidlegare sagt at eg meiner Arbeidarpartiets motstand mot det salet som dei sjølv var med på å vedta, er rein symbolpolitikk. Det vil eg gjenta i dag. Det var Arbeidarpartiet som ville at Statskog skulle få gjennomføre eit omfattande arronderingssal.

Under den raud-grøne regjeringa kjøpte Statskog eit samla areal på om lag 1,1 millionar dekar med skog og utmark. Styret i Statskog meinte dette opna for eit omfattande arronderingssal av spredde skogeigedomar som føretaket eigde frå før, i Sør- og Midt-Noreg. Det syntest Stor-

tinget var ein god idé, og dei oppfordra Statskog til også å vurdere sal i Nordland og Troms.

Frå starten var det planlagt å selje om lag 600 000 dekar, men etter ei grundig vurdering opna denne regjeringa for at salet kunne utvidast med 150 000 dekar til. Det er altså slik at vi no har selt om lag 400 000 dekar – mindre enn Arbeidarpartiet opphavleg tok til orde for.

Når vi er ferdige med dette arronderingssalet, vil Statskog framleis vere ein stor grunneigar – ein større grunneigar no enn i 2010 – og eigedomsstrukturen i skogbruket vil vere basert slik at han faktisk gjev betre grunnlag for lønnsam drift av skogressursane. Vi ser at med denne regjeringa sin skogpolitikk, som handlar både om å gje moglegheit for rasjonelle eigedommar og om å satse på utbygging av infrastruktur og gjere det lettare for tømmertransporten å kome fram, aukar avverkinga. Dette har funget etter intensjonen.

Ingvild Kjerkol (A) [12:23:40]: Effektiv skogsdrift har et enstemmig storting etterspurt. Da skulle det bare mangle at ikke statsråden følger opp det. Men når det er snakk om salg utover det som er godt begrunnet i mer effektiv skogsdrift, unnlater statsråden å svare.

Jeg mener at velgerne og det norske folk har krav på å få vite hva statsråden mener om den delen av Statskogs virksomhet som handler om å forvalte utmark til fellesskapets beste. Den nevnte eiendommen i mine hjemtrakter har relativt liten andel produktiv skog og vil være et – sånn sett – lite betydningsfullt bidrag til mer effektiv skogsdrift. Men når det gjelder jakt- og fiskemuligheter, er den stor. Så hva mener statsråden om Statskogs rolle som forvalter av utmarka på vegne av oss alle?

Statsråd Jon Georg Dale [12:24:42]: Vi har dei siste åra sett frå Arbeidarpartiets side at dei vil setje dei fleste politikkendringar i revers. Det som overraskar meg meir, er at dei vil reversere sin eigen politikk som handlar om dette utsalet. Men det skal vi alltid klare å avfinne oss med.

Men det er full anledning, også ved eigedomsavhending, til framleis å disponere retten til jakt og fiske, men då frå andre eigarar – dersom den nye eigaren f.eks. vel å leige ut. Men i stort skulle ein tru at Arbeidarpartiet meiner at det berre er på offentleg eigedom jakt, fiske og friluftsliv går føre seg. Tvert imot: Det er slik at dei aller fleste av desse utmarksressursane ikkje er offentleg eigde. Dei er eigde av private, og det er der folk opplever rekreasjon, det er der dei lever friluftslivet, det er der dei fiskar, og det er der dei jaktar, i stor grad. Så dette er ei konstruert problemstilling. Allmenta si moglegheit for jakt og fiske er godt vareteke, også gjennom dette arronderingssalet.

Ingvild Kjerkol (A) [12:25:44]: Jeg skal gi statsråden «kred» for at han for første gang i dette ordskiftet svarer på spørsmålet. I dette svaret slår han beina under det han sa i sitt eget første svar, nemlig at spørsmålet er stilt på feil premisser.

Dette er altså et ideologisk begrunnet nedsalg. Statsråden mener at det skal være et privat anliggende å tilgjengeliggjøre arealene på norsk jord for fiske, friluftsliv og jakt. Som det er i dag på nevnte eiendom, Bjørå, er det både storviltjakt og småviltjakt, som Statskog godt forvalter og tilgjengeliggjør gjennom sitt nettsted inatur.no, og

ikke minst er det fiskerettigheter. Det er altså et stort ideologisk skille mellom statsrådets parti og Arbeiderpartiets ståsted når det gjelder å tilgjengeliggjøre vår felles grunn for allmenn ferdsel og rekreasjon. Hvorfor fastholder man da at dette er noe som Arbeiderpartiet har satt i gang?

Statsråd Jon Georg Dale [12:26:52]: Fordi det er sant, og det synest eg faktisk er eit ganske godt utgangspunkt når vi diskuterer ting i Stortinget. Arbeiderpartiet i regjering ville setje i gang eit arronderingssal på 600 000 dekar. Hittil er det selt ca. to tredjedelar av det. At Arbeiderpartiet har snudd, også i dette spørsmålet, får vi heller akseptere. Men dersom dette arronderingssalet vart starta opp med utgangspunkt i ei ideologisk grunngeving, er det ikkje mi ideologiske grunngeving, men Arbeiderpartiet si, som ligg til grunn for at dette utsalet starta i det heile. Eg meiner det var ei god grunngeving til å starte arronderingssalet av Statskog, og eg trur på at den norske private eigarskapen framleis er ein viktig verdi å vareta. Eg er heilt sikker på at vi også i framtida kjem til å oppleve at folk kan utnytte dei utmarksressursane vi har, til både jakt, fiske og friluftsliv, på både privat og offentleg grunn.

Spørsmål 13

Tone Merete Sønsterud (A) [12:28:03]: «Skognæringen har et stort potensial for industriutvikling og videreforedling, ikke minst i skogfylket Hedmark. Statskog som en stor aktør, bør være en motor i å utvikle en av framtidens viktigste næringer av det grønne gullet.

Hvis statsråden er enig i at vi bør utvikle skognæringen videre, hvorfor gjennomfører han da et storstilt nedslag i Statskog?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:28:30]: Det er fordi det faktisk kjem til å bidra til å oppnå det målet som representanten spør om i innleiinga si. Eg er heilt einig i at det er ein god idé – som òg Arbeiderpartiet meinte – både for Statskog, for det private skogbruket, for skognæringa og for samfunnet å fortsetje dette arronderingssalet. Det er eit stort potensial for auka verdiskaping, ikkje minst i skogfylket Hedmark. Det er ein av grunnane til at vi no for første gong på 18 år har lagt fram ei skogmelding som handlar om å styrkje grunnlaget for norske skogressursar. Ho byggjer vidare på den politikken regjeringa allereie har ført, og har i stor grad tilslutning frå stortingsfleirtalet. Ho bidrar til framleis å fokusere på utbygging av infrastruktur og redusere kostnadene med tømmertransporten. Vi har f.eks. doblet tilskotet til infrastruktur på både veg og kai etter at vi overtok regjeringsmakta.

Men arronderingssalet til Statskog er også viktig. Grunnen til det er at det gjev ei meir effektiv skogsdrift i Statskog, som er eit selskap som bidrar til statsbudsjettet og med det også byggjer grunnlaget for vår felles framtid og velferd. Det bidrar også til at private skogeigarar i aukande grad opplever å ha fornuftig arrondering på skogteigane sine, og avverkinga kan aukast.

Dersom vi skal utløyse dei fantastiske skogressursane vi har, til lønsam verdiskaping i Hedmark og i andre viktige fylke i landet vårt, er vi faktisk nøydd til å ha private

skogeigarar som finn lønsemd i det. Det skjer no i veldig stor grad, og det vi ser av desse arronderingssala, er at 90 pst. av salet går til andre skogeigarar i eigen kommune – i den kommunen som skogeigedomene allereie ligg – til skogeigarar i nabokommunen eller til kommunane. Dette viser at den politikken vi har ført, som vert gjennomført gjennom dette arronderingssalet, og som Arbeiderpartiet brukte å vere for, faktisk har bidratt til at vi får meir rasjonelle driftseiningar i skogbruket.

Tone Merete Sønsterud (A) [12:30:56]: Når det gjelder å skape arbeidsplasser og være innovativ, bare minner jeg om at Statskog nå er med i den nye klyngen Norwegian Wood Cluster, og målet er å innovere f.eks. moderne trebyggeri i Hedmark. Så mulighetene er jo der hele tiden. Men er det da slik å forstå at statsråden mener det hadde vært en bedre løsning å selge det, at Statskog ikke er gode nok til å ta hånd om dette, at skal en nå alle disse målene, burde det vært i privat eie heller enn at Statskog hadde eid det?

Statsråd Jon Georg Dale [12:31:33]: Det er jo Statskog sjølv som har gjeve råd om å auke arronderingssalet utover dei 600 000 dekar som Arbeiderpartiet tok initiativ til, og som vi ikkje selde ut meir enn to tredjedelar av.

Det er ein forunderleg posisjon å vere i å måtte overtyde Arbeiderpartiet om at deira eigne argument frå 2013 ikkje lenger er gode. Eg skal likevel gjere eit siste forsøk. Det som dette faktisk utløyser, er eit Statskog som kan vere lønsamt, som kan utvikle dei skogeigedomane dei sit igjen med, som er meir skog enn dei eigde i 2010. Det vil også utløyse at det er fleire lokale skogeigarar som får betre arrondert areal og kan auke avverkinga, slik dei har gjort dei siste åra. Det vil bidra til å leggje grunnlaget for at vi kan utvikle ny norsk industri med utgangspunkt i skogressursane.

Tone Merete Sønsterud (A) [12:32:33]: Jeg skjønner at vi ikke kommer videre med dette. Men da vil jeg tilbake til litt av det som representanten Kjerkol var inne på, nemlig rettighetene til jakt og fiske. Statsråden sier at det ikke vil endre på noe at man selger, altså det å ha tilgangen til jakt, fiske og rekreasjon. Norges Jeger- og Fiskerforbund er i hvert fall bekymret, og de sier:

«Vi har ingen garantier for hvordan jakt og fiske vil forvaltes på en privat eiendom. Selger vi unna offentlig grunn, selger vi unna garantien til å jakte og fiske.»

Kan statsråden garantere at et salg og privat eierskap ikke går ut over jakt- og fiskeretten?

Statsråd Jon Georg Dale [12:33:11]: For kvar enkelt skogteig kan eg ikkje det. Det eg kan garantere, er at det også i framtida vil vere offentleg tilgjengeleg skogareal som ein kan bruke til jakt, fiske og friluftsliv. Eg kan i alle fall slå fast at også i dag er i all hovudsak det arealet som vert brukt til jakt, fiske og friluftsliv, eigd av private grunneigarar og tilgjengeleggjort for dei som ikkje eig det. Det er heilt rett når Jeger- og Fiskerforbundet seier at vi kan ikkje garantere det for kvar enkelt skogteig. Det vil vere opp til den lokale skogeigaren. Kjøparen må faktisk avgjere det. Det er det all grunn til å vere ærleg om. Men vi må hugse – og det trur eg i alle fall vi kan vere einige

om – at det har ein eigenverdi at norske private grunneigarar faktisk stiller desse areala til disposisjon for andre. Det er ein fantastisk kvalitet i det norske samfunnet, ein kvalitet eg er heilt sikker på vil verte ført vidare i svært mange av desse områda.

Spørsmål 14

Tore Hagebakken (A) [12:34:23]: «I en oversikt fra Statskog kan vi lese at pr. 2. mai 2017 er det gitt konseksjon til å selge 24 eiendommer i Oppland. Og etter dette er nå ytterligere 252 dekar i Vågå lagt ut for salg. Arbeiderpartiet og Oppland Arbeiderparti er enig med blant annet Norges Jeger- og fiskerforbund om at det er mer enn nok nå.

Hvorfor vil ikke statsråden lytte til disse innspillene og la hensynet til fellesskapets interesser bety mer enn partiideologisk overbevisning om at salg alltid er bra?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:35:04]: For tredje spørsmål på rad skal eg starte med å takke for spørsmålet. Så skal eg minne om at Arbeiderpartiet ein gong i tida hadde eit godt forslag, nemleg å starte dette salet og selje opptil 600 000 dekar. No har eg selt omtrent to tredjedelar av det. Så det som var ein god idé frå Arbeiderpartiet, nemleg å selje ut i arronderingssal 600 000 dekar, opplever no Arbeiderpartiet at er ein dårleg idé, når vi sel 400 000 dekar. Det einaste som har endra seg i dette, er ikkje dei partiideologiske kjepphestane frå dagens regjering, det er nok ei 180 gradars dreining frå Arbeiderpartiet. Det er det som er nytt.

Men Arbeiderpartiet hadde ein god idé då dei faktisk var opptekne av å forvalte skogressursane våre betre – både for at Statskog skulle ha eit effektivt selskap å drifte, som kan levere overskot til statskassa, som igjen gjev oss moglegheit for å bygge ut velferda som Arbeiderpartiet generelt er opptekne av, og for å sørje for at private, norske grunneigarar får kjøpe areal for auka og betre arrondering på sine egne skogteigar. Det kan auke avverkinga og skape verdiar i Noreg. Ikkje berre i Noreg, men i norske distrikt. Det er heile hovudargumentet for kvifor dette er fornuftig. Det gjev meir verdiskaping frå norske skogar, både frå det offentleg eigde selskapet og frå dei private skogeigarane.

Difor skal eg gjenta nok ein gong: 90 pst. av eigedomane er kjøpte av lokale skogeigarar i eigen kommune, av kommunen sjølv eller av ein skogeigar i nabokommunen. Dette arealet, dette salet, bidreg til å styrkje det norske private eigarskapet – det norske private eigarskapet vi treng i ei rekkje sektorar viss vi skal auke verdiane frå naturressursane våre.

Tore Hagebakken (A) [12:37:11]: Uansett har Framskrittspartiet en helt annen historie enn oss når det gjelder å selge felles eie. Det husker vi fra midten av 1970-tallet da Carl I. Hagen ville at vi skulle selge betydelige oljerettigheter i Nordsjøen. Jeg minner om det.

Det handler jo om hva en selger. Det ligger et stort potensial i framtidige næringer basert på skauen, som representanten Sønsterud og var innom, som bionæringer, treklynger og andre næringer, som jeg vil påstå enklere kun-

ne hente ut dette potensialet når det er fellesskapet som er eier.

Det er og slik at vårt felles eierskap i Statskog sikrer at mange jegere, fiskere og friluftinteresserte får gode naturopplevelser i skog og fjell. Statskog er også den største tilbyder av elgjakt, og det skjer en rettferdig fordeling. Det er ikke bekjentskaper og lommeboka som avgjør. Ser statsråden de fordelene som jeg peker på, ved at dette fortsatt er i felles eie?

Statsråd Jon Georg Dale [12:38:22]: Viss vi skal snakke om sal av statlege selskap og statleg eigedom, må eg dessverre konstatere at dagens regjering på ingen måte har vore like effektiv som Arbeiderpartiet var i 2001. Vi har begynt å strekke oss etter, viss det skulle vere eit mål. Men det er ikkje det. Vi sel det som er fornuftig å selje, og vi sel det i all hovudsak – som eg allereie har vore inne på – til norske, private grunneigarar. Det meiner eg er ein verdi. Det er meir sannsynleg for at vi får utnytta skogressursane våre – utnytta naturressursane våre – når dei er funderte på lokalt eigarskap rundt om i norske distrikt. Difor meiner eg at både grunnlaget for å drive desse skogane effektivt, men også å tilgjengeleggjere jakt og fiske, vil verte godt vareteke gjennom dette arronderingssalet, som Arbeiderpartiet sjølv tok initiativ til.

Tore Hagebakken (A) [12:39:24]: Da må jeg få spørre statsråden: Er det grunnløst av Jeger- og Fiskerforbundet å være bekymret?

Tilbake til viljen til å selge. Det er med skauen på mange måter som med oljen, at en må være litt langsiktig i tankegangen. Var det en god idé av Carl I. Hagen i 1975? Du er riktignok ikke olje- og energiminister, men var det en god idé av Carl I. Hagen i 1975 å ville selge betydelige oljerettigheter i Nordsjøen, og er det en god idé å selge mer skau i dag?

Statsråd Jon Georg Dale [12:40:01]: Det var ein betre idé då Arbeiderpartiet foreslo å starte dette arronderingssalet, enn det var å selje rettene til oljeformuen. Det trur eg vi kan erkjenne. Det betyr at mitt primære utgangspunkt no er å fortsetje arbeidet som Arbeiderpartiet starta, og eg har framleis ein tredjedel igjen, basert på Arbeiderpartiets opphavslege forslag om å selje 600 000 dekar.

Denne diskusjonen gjennom tre spørsmål viser meir enn noko at Arbeiderpartiet nok ein gong er på full retrett. Det ein meiner er rett i posisjon, tør ein ikkje meine er rett i opposisjon. Det er kanskje ein av hovudgrunnane til at Arbeiderpartiet bør fortsetje nettopp med det – å forbli i opposisjon.

Spørsmål 15

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:40:56]: «De tillitsvalgte på hovedkontoret til Statoil på Forus i Stavanger er bekymret for at hovedkontorfunksjoner flyttes fra Stavanger og at hovedkontoret forvitrer.

Hva vil statsråden foreta seg for å møte disse bekymringene?»

Statsråd Terje Søviknes [12:41:22]: Jeg deltok på Statoil Future Energy Forum i Stavanger på mandag, og der ble det, basert på medieoppslagene, av konsernledelsen gjort et nummer av at det ikke er noen tvil om hvor hovedkontoret til Statoil ligger – det er i Stavanger. Det er ettertrykkelig slått fast gjennom flere prosesser også her i Stortinget. Vårt forretningsmessige mål fra statens side med eierskapet i Statoil er tydelig, men det ligger også en tilleggsdimensjon her om en nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner. Det er slått fast både i eierskapsmeldingen og i debatten rundt Hydros petroleumsvirksomhet da den gikk inn i Statoil i 2007.

Samtidig er det viktig at staten som eier uttrykker tydelige forventninger til at Statoil til enhver tid driver effektivt og har kostnadsfokus, i likhet med resten av industrien. Det er avgjørende for Statoils konkurranseevne og viktig for at de kan fortsette en gradvis effektivisering av driften og redusere kostnader, noe hele olje- og gassbransjen har vært opptatt av de siste årene. Statoil jobber systematisk og målrettet med dette. Det har bl.a. bidratt til at antallet Statoil-ansatte i Norge er redusert med rundt 2 600 personer fra 2013 til 2017, og reduksjonen har skjedd gjennom frivillige virkemidler. Dette effektiviseringsprogrammet har også vært knyttet til Statoils stabs- og støttefunksjoner, og det har bidratt til å redusere antallet ansatte også i Stavanger.

Men det er altså ingen tvil om at lokaliseringen av hovedkontoret er i Stavanger. Der vil hovedfunksjonene til selskapet ligge, og på direkte spørsmål fra Olje- og energidepartementet til Statoil understrekes det at det nå ikke foreligger noen konkrete prosesser eller planer som vil påvirke bemanningen ved hovedkontoret på Forus.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:43:42]: Jeg savner et litt tydeligere svar fra statsråden på de bekymringene, for spørsmålet mitt handler ikke om det generelle eierskapet, men om denne spesielle situasjonen med nedbemanningene som vi ser nå. Det er særlig nedbemanningen av stabsfunksjoner som har rammet hovedkontoret i Stavanger hardt. Statoil hadde for få år siden 6 000 ansatte i Stavanger, nå er en nede i 4 300 – tall ifølge fagforeningene. Tall fra analyseselskapet ECON viser det samme, at Stavanger har hatt større kutt i bemanningen enn Oslo, Bergen og Trondheim de siste tre årene. Med det bakteppet var oppfordringen til regjeringa fra de tillitsvalgte ganske klar: Hvis Stavanger ikke får tilført nye arbeidsoppgaver, vil hovedkontoret forvitte. Her sitter statsråden og regjeringa med flere verktøy – en kan ta grep om en vil. Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet og Høyre er da om en har vilje til å ta disse grepene. Vil statsråden jobbe for at Stavanger får tilført nye arbeidsoppgaver, slik at hovedkontoret ikke forvitrer?

Statsråd Terje Søviknes [12:44:44]: Det er viktig at staten som stor eier i Statoil opptre som en profesjonell eier, og spørsmålet om lokalisering av arbeidsplasser internt ved konsernet er Statoil-styrets og konsernledelsens ansvar. Vi må ha den arbeidsdelingen, og jeg har full tiltro til at Statoil ivaretar funksjonene på Forus og i tilknytning til hovedkontoret på en god måte i det samlede arbeidet som de gjør med å styrke Statoils konkurranseevne både når det gjelder aktiviteten på norsk sokkel og i det internasjonale perspektivet. Så regjeringen vil ikke gå inn og

overstyre de beslutninger som er knyttet til nedbemanningsprosess eller plassering av funksjoner. Det vi er tydelige på, er at hovedkontoret, og da følger det av det også de viktigste hovedkontorfunksjonene, er lokalisert til Stavanger og skal være det i fortsettelsen.

Torstein Tvedt Solberg (A) [12:45:50]: Vi er helt enige om at man selvfølgelig skal være en profesjonell eier. Det handler ikke om å overstyre, men om å være tydelig på – i den prosessen der en har sett at det nå blir færre ansatte i Stavanger – at utviklingen ikke kan fortsette. En har verktøy en kan bruke, selv som profesjonell eier, der en kan gi tydelige signaler. Så min utfordring til statsråden er om han kan si noe om hvorvidt man har brukt dette eierskapet man har i Statoil, til å gi tydelige signaler i den prosessen som er nå, og om man har sagt noe spesielt til Statoil i den pågående nedbemanningsprosessen nettopp for å sikre at disse hovedkontorfunksjonene i Stavanger blir opprettholdt – og ikke svekket, som man har sett.

Statsråd Terje Søviknes [12:46:32]: Det er viktig at Statoil er til stede flere plasser i landet. De har en viktig jobb å gjøre, ikke minst i Nord-Norge når det gjelder videre utvikling av oljeprovinsene våre i Norskehavet og i Barentshavet. Det har vært tydelig uttrykt også fra Stortinget at man ønsker Statoils tilstedeværelse ute i landet i tillegg til ved hovedkontoret i Stavanger og de tidligere kontorene man har hatt i Bergen og andre steder. Fra regjeringens side er det ikke uttrykt noen tydelig marsjordre om hvordan organisasjonen skal settes opp, ut over det som jeg sa i sted, nemlig at hovedkontoret ligger i Stavanger – det er også vedtektsfestet. Det betyr at hovedfunksjonene til Statoil skal ligge i Stavanger.

Spørsmål 16

Terje Aasland (A) [12:47:40]: «NorthConnect har nå søkt konsesjon om en ny kabelforbindelse mellom Norge og Storbritannia. Tidligere har regjeringen tydelig understreket at man må høste erfaringer med de kablene som nå er under bygging, før man eventuelt vurderer nye søknader.

Står regjeringen ved sine tidligere løfter, eller vil regjeringen isteden legge til rette for at denne søknaden blir behandlet før slike erfaringer er høstet?»

Statsråd Terje Søviknes [12:48:14]: Politikken knyttet til etablering av utenlandsforbindelser for strøm er redegjort for både i energimeldingen og i forbindelse med lovendring om eierskap til utenlandsforbindelsene. Den planlagte økningen i utvekslingskapasitet mellom Norge og landene omkring oss fram mot 2021 vil få innvirkning på driften av det norske kraftsystemet. Utviklingen vil også medføre økte systemdriftskostnader. Det er derfor nødvendig å høste erfaringer og gjøre grundige analyser før nye forbindelser eventuelt blir etablert. Så den politikken som det blir referert til i representantens spørsmål her, den ligger fast.

Det er imidlertid lange ledetider knyttet til utvikling av utenlandskabler. Det bør derfor ikke være noe problem

eller noe motstrid mellom behovet for å høste erfaringer og eventuelt at nye prosjekt utvikles og vurderes av myndighetene.

NorthConnect har søkt om anleggskonsesjon for kabel til Skottland, men har foreløpig ikke søkt om utenlandskonsesjon, og begge konsesjonene er nødvendige for NorthConnect-prosjektet. Departementet vil derfor avvente behandling av en søknad til en utenlandskonsesjonssøknad foreligger, og behovet for erfaring og analyser må vurderes som et ledd i den konsesjonsbehandlingen som da på et tidspunkt ligger foran oss. Det er for tidlig nå å si når en eventuell konsesjonsbehandling vil kunne være ferdig. Det er avhengig av hvor lang tid vi trenger til arbeidet knyttet til både erfaringer og analyser. Det vi er tydelige på fra Olje- og energidepartementets side, er at Statnett som systemoperatør må være inne og bidra i de samfunnsøkonomiske vurderingene som blir lagt til grunn for enhver utenlandskonsesjonssøknad, selv om prosjektet er initiert av andre enn Statnett.

Som systemansvarlig har Statnett ansvar for at kraftsystemet drives og utvikles på en samfunnsmessig rasjonell måte.

Terje Aasland (A) [12:51:14]: I realiteten er det vanskelig å høste erfaringer før de forbindelsene som er under bygging, faktisk er etablert, og at en også gjennom det ser hvordan belastningen, eventuelt virkningene, på eksisterende strømforsyning i Norge vil fungere.

Forstår jeg statsråden rett når han nå sier at en vil avvente en behandling og videre analyser i påvente av den erfaringen, at det da vil tilsi at de to kablene som nå er under bygging, først må være satt i drift før en kan gå videre med en konsesjonsbehandling, en vurdering, av den søknaden som er levert inn fra NorthConnect?

Statsråd Terje Søviknes [12:52:00]: Vi vil ta stilling til hvor mye man trenger av praktisk erfaring knyttet til eksisterende kabler underveis i behandlingen av en eventuell fullstendig søknad fra NorthConnect. Det er jo gode analyser allerede knyttet til de to kablene som nå er under bygging mot UK og mot Tyskland. Det er ett grunnlag for eventuelt å vurdere en tredje kabel. I tillegg vil det være mulig, basert på estimer, å se på hvordan en tredje kabel vil slå ut med hensyn til den samlede kapasiteten i nettet vårt og overføring mot utlandet.

I tillegg er det en del usikkerhetsmomenter som vil måtte bli brakt inn i vurderingen, med tanke på brexit – selv om vi ikke tror det skal ha noen særlig grad av betydning for kabel til UK – og vi må se på videre overføringskapasitet mellom Nord-Tyskland og Syd-Tyskland, som er viktig for kabelen vår mot Tyskland.

Terje Aasland (A) [12:53:04]: Jeg er litt urolig over det svaret som nå kommer, for nå sier en at en vil starte behandlingen av en søknad, en vurdering av NorthConnect som prosjekt lenge før en sitter med erfaring etter at de to kablene som nå bygges, er driftssatt. Så det er all grunn til bekymring. Og det kan se ut som om målet mer er å legge til rette for flere kabler før en har fått høstet erfaring med dem som er under bygging. Det er jo da grunn til faktisk å rope et varsku knyttet til den prosessen som statsråden nå snakker om.

Så er det også andre vesentlige momenter knyttet til de erfaringer som allerede er gjort, hvor det høstes forholdsvis store inntekter, som i dag går tilbake igjen til nettet, og som reduserer nettkostnadene.

Vil alle de prinsippene som ligger til grunn for den driften som er av utenlandsforbindelsen i dag, bli videreført som grunnlag, i en eventuell vurdering knyttet til en ny søknad og hvordan dette vil slå inn for det norske energisystemet?

Statsråd Terje Søviknes [12:54:13]: For det første er det ingen grunn til bekymring. Det jeg har sagt, er at når en konkret søknad foreligger, vil departementet naturlig nok starte behandlingen av den. Når den blir sluttbehandlet, vil være avhengig av hvilket behov vi har underveis for både å høste erfaringer og å hente inn analyser og annen dokumentasjon. Så det er det for tidlig å si noe konkret om i dag, og er det jeg har uttrykt i mitt hovedsvar, innledningsvis.

Så til det konkrete spørsmålet om hvorvidt det er ekstraordinære inntekter knyttet til disse utenlandskablene. I forbindelse med framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett har vi redegjort overfor Stortinget for hvordan en eventuell ekstraordinær inntekt kan tilfalle fellesskapet, samtidig som en unngår at nettkundene skal være med og betale kostnader til utenlandsforbindelsene og eventuelle anleggsbidrag. En måte å gjøre dette på er å sette en øvre grense for inntektene, og hvis de reelle inntektene overstiger den grensen, tilføres det Statnett, og det vil igjen bidra til å redusere transmisjonsnettavgiften for kundene.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

Sak nr. 3 [12:55:24]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.56.